

JENS STEEN SEHESTED

DIGTEREN — OFFICEREN — GODSEJEREN *)

Af Aage Fasmer Blomberg

DIGTEREN

Blandt de mange danske Digtere fra sidste Halvdel af det 17. Aarhundrede finder man den fynske Godsejer Jens Steen Sehested. Han var i nogle Aar en meget flittig og produktiv Digter og var højt vurderet af sin Samtid, der ikke veg tilbage for at stille ham ved Siden af Thomas Kingo.¹ I vore Dage nævnes Sehested stadig i dansk Litteratur, men indtager unægtelig en mere beskedne Plads. Den Yndest og Popularitet, hans Digte tidligere var Genstand for, er nu forsvunden, og i vore Dage er de lidet kendt, hvad dels forklares ved, at flere af dem er utrykte og dels ved, at de for vor Tids Mennesker ikke er let forstaaelige paa Grund af deres svulstige Stil.

Jens Steen Sehested menes at være født i 1640.² Hans Fader var den berømte Hannibal Sehested, Moderen er ukendt, hun var formentlig en københavnsk Borgerdatter. Vi ved ikke, hvor han blev født, ej heller, hvor han tilbragte sin Barndom, maaske i København. Det fortjener dog at nævnes, at han i sit Digt „Fyens billige Berømmelse“ fra 1671 om Fyn fortæller: „Jeg kiender Fyen, det er et Land fuldkommen lang ti Mile“, deraf kan selvfølgelig intet sluttes om, at han er født der eller har tilbragt sin Barndom der, men Digtet, som jeg senere kommer tilbage til, viser, at Fyen havde han allerede før 1671 et godt Kendskab til; dette er nu ikke

*) For den Understøttelse, der er ydet mig af den Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse og Carlsen-Langes Legatstiftelse, udtaler jeg min ærbødige Tak.

saa mærkeligt, da Faderen havde Godser paa Øen, bl. a. Iversnæs, det senere Wedellsborg, og det samme gjaldt om flere af Jens Steen Sehesteds Slægtninge; han kan ogsaa som Kvartermand i Rostjenestens fynske Kompagni have opholdt sig paa Fyn, men Kilderne fortæller desværre intet herom. Hannibal Sehested vedkendte sig Sønnen, hvad der ikke var almindeligt i Datiden, og lod ham opkalde efter sine to ældre Brødre: Jens, der faldt i Kejserkrigen 1627 ved Lüdershausens Belejring, og Steen, der døde 1636 i Holland. Drengen var Hannibal Sehesteds eneste Søn, og meget tyder paa, at han har taget sig af ham og sørget for hans Uddannelse, ligesom han sikkert ogsaa har bragt ham i Forbindelse med den fædrene Slægt, der var saaledes alle Dage et udmærket Forhold mellem Jens Steen Sehested og hans Halvsøster Christiane Sophie Sehested, den senere Grevinde Wedell.

Da Drengen kom til Skelsaar og Alder, valgte han den militære Løbebane; det er rimeligt at tænke sig, at Faderen har tilskyndet ham til dette Skridt. Siden Hannibal Sehested var blevet tvunget bort fra Stillingen som Norges Statholder, havde han stadig kæmpet med økonomiske Vanskeligheder, og følgelig har han ikke kunnet sikre Sønnens Fremtid. Den militære Stand kunde derfor bedst tilraades en ung Mand uden Formue. Som Officer havde man mange Muligheder, der var desuden militære Traditioner inden for Sehestedslægten; blandt sine Forfædre kunde Jens Steen Sehested nævne Rigmarsken fra Kalmarkrigen, Steen Maltesen Sehested.

Naar Frederik III den 9. August 1660 giver en Anbefalingskrivelse til en Jens Sehested, ligger det nær at antage, at der er Tale om Jens Steen Sehested,³ og naar det netop er i Sommeren 1660, at han opnaar en kgl. Anbefaling til Guvernøren i Fæstningen Maastricht, er det vel ikke uden Sammenhæng med, at Hannibal Sehested da samtidig genindtraadte i Frederik III's Tjeneste; for første Gang i lange Tider var han i Stand til at opnaa noget for sin Søn. Det hedder i Kongens Skrivelse om denne, at

han „ein sonderbahres belieben träget, seiner adelichen vorfahren exempelnach, zur allerhand Kriegs-exercitien“, og han vilde derfor gerne optages i Guvernørens Livregiment. Meget tyder nu paa, at han allerede paa det Tidspunkt havde lært Soldaterlivet at kende; thi i en Supplik til Christian V. fra o. 1670 hedder det:

„De Svendske Har mig aldrig skaand,
 Polacken meged Ringer.
 Jeg har saa titt med frøesen Haand,
 og frost-betvungen finger,
 paa Skiude-Jernet Hanen Satt
 og ladet Samme Puffe,
 Jeg reed saa mangel Vinternatt,
 foruden foered Muffe,
 i Sne og fugg i slag og Slud,
 har jeg mig ofte vofved
 og lucted ud af Fiendens Krud,
 naar andre Søtt har Sofved,
 Tre Potentater har Jeg Tiend,
 O Gud vær Evig ære
 mit Haandverk er mig Halfv bekiend,
 Jeg achter mer' at lære.“⁴

Disse Linier kunde tyde paa, at han ikke blot har kæmpet mod Svenskerne i Karl Gustavkrigene 1657—60, men ogsaa mod Polakkerne; Skildringen af Krigerens Lod i Vinterens Frost og Kulde genkalder de haarde Vintre i Svenskekrigene og den bidende Kulde paa de aabne sneklædte polske Sletter. 3 Potentater, d. v. s. Fyrster, har han tjent, den ene af dem er selvfølgelig Frederik III., men hvem de andre er, det er mere tvivlsomt. Man kan jo gætte paa, den anden er Karl X Gustav. Sehested fortæller da ogsaa selv, at „De Svendske Har mig aldrig skaand, Polacken meget Ringer“. Mig bekendt foreligger der intet om, at Jens Steen Sehested har været med i det svenske Felttog i Polen; men det er

maaske dog værd at gøre opmærksom paa, at Hannibal Sehesteds tidligere Myndling Greve Valdemar Christian, Christian IV's Søn, i 1653—55 havde Forbindelse med denne, umiddelbart før han gik i svensk Tjeneste; som bekendt faldt han i Polen;⁵ helt usandsynligt er det vel ikke, at Jens Steen Sehested ved samme Tid er kommet i svensk Tjeneste; i hans Eje var et Portræt af Greve Valdemar Christian. Den tredie Potentat, som nævnes, er sikkert Christian V, da Jens Steen Sehested 1669 kom i dansk Militær-tjeneste, han omtales da som Kvartermand i Rostjeneste Kompagniet i Fyn.⁶ Efter al Sandsynlighed har han opholdt sig i Nederlandene i 1660erne, han havde i alt Fald et ganske godt Kendskab til hollandsk Litteratur og mestrede Hollandsk saa godt, at han kunde skrive Digte paa dette Sprog.⁷ Under hans Ophold i Udlandet døde Hannibal Sehested i Paris 1666, og Sønnen maatte nu regne med at skulle klare sig uden den Hjælp af den ene eller den anden Art, som han vel hidtil havde modtaget af Faderen. Om dennes Dødsfald har faaet ham til at vende hjem, vides ikke, men i den tidligere omtalte Supplik til Christian V fra o. 1670 hedder det, at han har „solliciteret“ i 2½ Aar, formentlig er han da vendt hjem i 1668 og har haabet paa Befordring. Guld og grønne Skove havde han ikke spundet i Udlandet, og det lidet, han havde med sig af jordisk Gods, fik snart Ben at gaa paa. Den unge Officer var en højt dannet Mand med Interesse for Poesi og Musik,⁸ en Interesse, der ikke blot gjorde ham til en Ynder af Samtidens Digtning, men tvang ham Pennen i Haanden, saa han o. 1670 udgav en Række Digte baade paa Tysk og Dansk, der baade i godt og ondt viser, at hans Forbillede er at søge blandt de tyske Digtere af den anden schlesiske Skole. Ligesom disse Digtere ynder han Sammenligninger og sammensatte Ord og er ikke fri for undertiden at være højtravende svulstig og smagløs. Hans Dannelse er ganske verdslig, og i Modsætning til de samtidige danske Digtere søger han ikke sine Forbilleder i den antike Digtning.⁹

1669 kom hans første Digterværk: „Der untadeliche States-Welt Mann“, der er den første digteriske Forherligelse i Danmark af den verdslige Stat og den Verdensmandstype, der udviklede sig i Europa i Slutningen af 17. Aarhundrede. At man viser Verdensklogskab, hævdes det i Digtet, behøver ikke at betyde, at man er et uhæderligt og ugudeligt Menneske. Digtet er tilegnet Frederik III og slutter med en Bøn om at komme i Kongens Tjeneste.¹⁰

Sehested har ikke blot søgt sine Forbilleder hos de samtidige tyske Digtere, ogsaa den danske Digtekunst havde han et godt Kendskab til, paavirkedes af den og tog den til Forbillede; det gælder f. Eks. Bordings Digte, formodentlig har han kendt Bording; de levede begge samtidig i København, hvor Bording i Slutningen af 1660erne redigerede „Den danske Mercurius“. Den rimede Ansøgning til Christian V er saaledes en Efterligning af Bordings rimede Supplik til Frederik III „Forhaabnings- og Forhalings Grille.“¹¹ Sehesteds Supplik anslaaer snart en munter, snart en sørgmodig Tone. Den er først blevet trykt i dette Aarhundrede og har følgende Titel: „Kiøbenhaufnis Mis-Trøstige Dog villige Fangers, Ynkelige Klage-Maal. Dichterisch Forfatted, og til Egnes alle Mistrøstige, af den som om Naadig-Befordring, Jævnlig Søger Slottet.“¹² Klagen indledes med en underdanig Dedication til den „Stormæchtigste Arfve Konge Allernaadigste Herre“ og videre hedder det i Sehesteds pyntede og blomstrende Stil: „Kaster mig udi dybeste Underdanighed for Eders Kongel: Maytt: fødder og vil, som sig en frost betvungen Spiir af Soelens-Virkende-Kraft vederqvæger, og Jeg min Lykkes-oprindelse hos Eders Kongel. Maytt: Naade-Soel allerunderdanigst søge.“

Sehested tvivler ikke om, at Kongen vil betænke hans „Trængsels-Stoere-Nød“, thi

„Jeg lefver i Betryk og niuder mine Dage
med Stoer Elendighed, Sorg, Veemoed, nød og plage.
Jeg ynscher mangan Gang gid Jeg var aldrig fød
thi Sorgens-Mørkenatt gjør mig i Lifve død.“

Uden Penge er Nyden skrøbelig og magtesløs.

„Var Jeg af penge Rig, som af Naturen Gavfe,
da kunde jeg som fleer i Verden ynde hafve;
men nu Jeg findes arm gaar Jeg i Kребsegang
Du Himmel, vedst min Død og stoere Penge-Trang.“

Det egentlige Digt begynder saaledes:

„Pris-værde Fæstning Kiøbenhavfn
Du kaldes: Sluge-Penge!
Thi er det ikke for mit gaufn
at ligge her saa længe.
Som hid end Till foruden Trøst
Jeg dine haarde Steene,
Har Traad og Tripped uden Løst,
og Trætted mine Beene.
Thi kalder Jeg med Rette Dig
et haard og villig fængssell;
Jeg gaar saa tit af Penge-Trang
i Sorge-fulde Tanker,
Helst naar mig Tiden bliver lang
paa Gadens-Broe og Spanker.“

I det følgende lader Sehested os da ledsage ham paa hans ørkesløse daglige Vandring paa Københavns Gader, han fortæller os om Voldene, der er ved at blive udbedrede, ham, den indespærrede forekommer de „Bierge-høie“; flittigt gaar han i Kirke, men han iler skyndsomst ud „saasart de gaar med Klinge-pung og Taufler“. Hyppigst gaar hans Vandring til Slotsholmen, hvor han beundrer det travle Liv paa Holmen og fryder sig over Arbejdet paa de stolte Orlogsskibe, mens Øjnene følger de talrige Skibe, der sejler forbi, ud til fremmede Lande. Snart forjager sørgmodige Tanker ham fra Bryggen, og han gaar til Børsen, hvor han ser „Kram paa Kram

opfyld og sammen pakked,
Jeg gaar forbj med Spott og Skam
Jeg Kræfves — nok er Snakked.“

Undsluppet Kreditorerne, men endnu med deres Raaben i Ørerne iler han ned i den svale Frederikskælder, hvor han tit har haft glade Stunder, men heller ikke her undgaar han at blive mindet om sin elendige Tilstand.

„Jeg hør med Potten klappe
mit sidste Glas blefv ubetald
Thj vil mig ingen Tappe.“

Han iler op af Kældereren hen for at se paa Boldspillet eller til Tøjhuset for at se Kongen skyde med Kanonerne eller stikke til Ringen. Paa Ridebanen er han som Rytterofficer en ivrig Tilskuer, men længe bliver han der ikke, thi

„maufvens Vrid mig minder.
Da Piner mine Tarmer mig,
de Kromper ind og Svier.“

Han lægger ikke Skjul paa, at hans daglige Gang til Slotsholmen skyldes Haabet om at møde Kongen. Sehested giver en levende og malende Skildring af den ydmyge Supplikants Tiggergang hos

„de Stoere-Rigers-Mænd
med deres Blanke-Stierner
paa Brystet fæst at være kiend
for Kongens-Raad og Kierner
ud af det gamle-Kiempe-bloed.
Som heel Europa kiender,
Dem er min Største nød betroed
Jeg folder mine Hænder

Og bukker mig, Jeg søger trøst,
Jeg følger Effter dennem
Med Sveddig pande, Barm og bryst
den heel By igiennem.
Mig lofves gott. Jeg Takker Gud.
fordj Jeg blefv bønheard,
Jeg Tenker nu er Sorgen ud
for ludet Jeg med øred
Men ach! det' har half-Trede Aar
og nogle uger vared!
med det som End i haabning Staar
og stadig er om Svared.
nu Teller Jeg hvert Klokke-Slag
naar andre Vommen fylder
Da sveller Jeg den heeledag
hvor med Jeg det forskylder
Er mig langd mer' end ubekiend
min Stand vil ey ophøyes;
Den Hest som Hauren har fortiend
maa Tid med Lang-Halm nøyes!
Saa gaar det mig, det Tørre Brød,
Er min Paa-Steg og Tærte,
Det Bare-Vand i Trængsels-nød
forfrisker tidt mit hierte
En Speege-Sild vel Suer og harsk
half-Brænde skolle-Kager;
Giør tit min Hunger Maufve karsk
som dog ey lekker Smager.
Thj bleeget nu min Røde-Kind,
der som det varer længer.
Da blifver Jeg til Been og skind,
som knap tilsammen hænger.

at breede udj Lommen Dug,
 at søge Seng med Bassen.
 at æde mueled-Brød i Smug
 og drikke Vin med Gassen.
 Det døder mig, men ach! hvad skall
 Jeg arme Knecht begynde?
 Jeg er alreede Tynd og small,
 Ja Sluncken som en Mynde.
 Jeg Snubler som en Strinkel been,
 i Gangen maa jeg knæle.
 Dersom jeg var at gribe Seen?
 fald Braagen paa min' Hæle,
 Som brete fast var for en Tid,
 og pinde mine Hoffter,
 nu er min Trange Kiortel vid,
 Som Sund-by Bønders Koffter.
 min Skunger-Røst er Heesk og huul,
 min' øyen Siunes neppe.
 Det ligger dybt, min huud er guul,
 og gusten som en Skreppe.“

Træt og udaset efter Dagens Vandring paa Gaderne ender vor
 Digter sent paa Eftermiddagen i en Rhinskvinskælder, og snart er
 han Midtpunktet i et lystigt Lag, hvor han lader sig beværte, og
 hvor de tunge Tanker om Fremtiden snart jages paa Flugt; thi
 naar man byder ham Rhinskvin

„da springer Hierted i mit lifv,
 rett som en Lamme-rompe.“

Ud paa de smaa Timer ender det med Kiv og Spektakel, der
 bliver Opbrud, og Sehested vender atter tilbage til den graa Hver-
 dag.

„Jeg lister mig og søger Huus,
 Tit uden Lius og fakkel
 Jeg Snubler af den halfve Ruus
 rett som en Søe-Siug Stakkel.
 Jeg ser mit hiem, Jeg banker paa
 Er Pigen da till Senge.
 Da skall Jeg 1000 Knæfle faa,
 for Jeg har bied saa længe.
 Verdinnen larmer og saa Titt
 naar Jeg for Hastig banker,
 Hun ønsker mig at være quitt,
 Jeg Skieldes for en Dranker,
 og den som hver Dag fylder Sig,
 dog skeer det knap hveer Maaned,
 Naar monne hand vil betale mig?
 saa blifver Jeg forhaaned.
 Jeg gaar i Mørke til min Seng,
 og lader hende skende.“

Næste Morgen plæges han forfærdelig af Tømmermænd, men han maa slukke sin brændende Tørst med det klare Vand, og naar Rusen er overstaet, maa han

„Titt haard og kalhed Berger-fisk,
 udj min Maufve kaage.“

Da var det rigtignok anderledes, da han kom til Byen,

„da vilde Jeg knap Smage
 en mager Høne, Gaas og Lam,
 nu aad Jeg vel en Krage.“

Ansøgningen udmunder i en smuk Sonet til Kongen, „den store Verdsens Gud“. Foruden denne Ansøgning, hvori Sehested dels giver et Billede af sin egen elendige Tilstand i disse Aar, dels

i en Række Glimt viser os det daglige Liv i København i Begyndelsen af Christian V's Regeringstid, har han skrevet 3 større Digte, alle fra Tiden o. 1671, og alle visende forskellige Sider af hans Digterpersonlighed.

Af disse er „Pigernes Dyd og Laster-Speil“, hvorudi Naturens, Dydens, Tugtens Frugt mærkeligen fra Aar til Aar fuldkommen kendes¹³ en morsom Skildring af Kvindens Udvikling fra Spædbarn til den gifte Kone, og Stilen søger han at passe til de forskellige Alderstrin, taler Ammesprog om Spædbarnet, anslaar en skælmsk drilagtig Tone ved Skildringen af den unge Pige og slaar over i en drøj, undertiden plat Tone ved Omtalen af den gifte Kone. Hvert af de 6 Afsnit, som Satiren bestaar af, omfatter 5 Aar. Digteren kalder sig den „velmenende Siennest“. Under Navnet Siennest har Sehested udgivet flere af sine Digte, det betyder den, der gør gale Streger (*faire des siennes*).¹⁴ Desuden meddeles det Læserne, at Digtet findes til Købs hos „Christian Geerzen 4 Ark i liden Nodeformat“.

De to første Afsnit er en Skildring af et Pigebarns Opdragelse i det 17. Aarhundrede og efter at have gjort opmærksom paa det gamle Ord, „som vel er værd at mærke, det (at) Døtre fører sig i deres Mødres Særke“, hedder det om det spæde Pigebarn:

„Saa snart hun bliver fød, da skal smueter-le
dog samme Øjeblik adstadig om sig se.
Hun skal taalmodig, tys-og u-vanartig findes,
ej skraale, naar hun skal indsvøbes eller vindes,
naar Patten bydes frem og andet tygget Mad,
da skal hun række Haand og indig^a være glad.
Hun skal sin Ammes Bryst til Blodet ej fortære,
sin Moders bløde Skød med Tyngsel ej besvære,
sin Faders stærke Arm langt mindre gjøre træt,
ej være sluddervorn, men pyntelig og net.

a) meget.

Naar Vuggen bliver rørt, skal hun halv slumrend sjunge
 det gamle bys le lu^a med hendes Læspe-Tunge,
 til Søvnens sniger ind. Dog naar hun vaagner op,
 skal hun befindes tør fra hendes Taa til Top.
 Naar hun af Svøbetøj med Klæder Dragt skal smykkes,
 da skal i hendes Gang hver Trin forsigtig lykkes;
 den søde Lalle-Snak skal hun da føre frem
 Forældrene til Trøst at se, det (at) hun er nem.
 Da bliver Dukker købt, Smørkringler, Peberkager,
 Rosiner, Bakkels Knas og det, som lækkert smager,
 Vindruer, Æbel-Frugt, Valnødder, Kirsebær,
 og jeg ved ikke hvad, som Barnet alt begjær.
 Da er det: lille Snut, min Engel, bitte Dukke,
 min Kylling, Patte-Gris, mit Lam, hvor er min smukke,
 hvor er min Paye^b Glut, hvor er min Kæledæg',
 hvor er min Øjesten, hvor Blommen i mit Æg?
 Da gaar det Smik om Smak med mange Tusend Kysse,
 alenest' at hun kun i Graad kan Barnet tysse.
 Naar det ej hjælpe vil, da hentes anden Frugt,
 som udi Skoven gror og hør til Børne-Tugt,
 en Frugt som flettet er med mange 15 Ender,
 der pilles Rumpen med og tit de bløde Hænder.
 Da hører man et Skraal: Ej, ej, o ve, o vok,
 Molille! Aldrig mer! Gør ondt, ej, det er nok!
 Der er den Sag forligt: den tykke Maren Amme
 begynder Glædens Sang og trøster med det samme
 det lille spæde Nor, som nys paa Rumpen fik,
 med Lærdom, at det skal i Fremtid holde Skik.“

Snart kommer det Tidspunkt, da Pigebarnet ikke længere er Spædbarn.

a) Viselulle b) Fede.

„Da lær hun udenad smaa Bønner, Andagts Ord,
 de hun da læse skal for hendes Faders Bord.
 Det gyldne A. B. C. skal da med Pegen læres,
 saa staves G, U, D og alt, hvis^a mer begæres,
 snart evangelisk' Ord, som Børne Lærdom er,
 da faar en Moder først sin Glut og Dukke kær.
 Da sættes hun til Bords op i det høje Sæde,
 en Fader ser sin Lyst, en Moder ser sin Glæde
 paa deres lille Nor, at hun sig nøje vil
 med jævnlig^b Hus-mands Kost, som Dagen hører til.“

Naar Barnet er 5 Aar gammelt, sættes det i Skole.

„Jo mere hun da faar paa Stave-Kunsten Smag,
 jo mere faar hendes Sind til Kunst-værk stor Behag
 som til Tapete-Værk, bardyret^c, kniple, væve,
 at ridse med en Pen, med Krid i sort at hæve.
 Da vænnes Møen først til Stilhed og til Ro,
 naar Skjørtet slides bag. Da skaanes hendes Sko.
 Da lærer hun at sy, da bruges Knippel Stokke,
 snart spinder hun en Tot paa Tjenste Folkets Rokke,
 snart klapper^d hun en klud, snart folder hun en Søm
 og løfter Hjærnen op af Ufornuftens Drøm.
 At holde Hus her næst er hende højt fornøden,
 hun lader Stuen staa og findes ufortrøden
 at se, hvad Kokken gør og hvad der rettes an,
 om alting renlig staar i Potte, Kjedel' og Spand.
 Snart drypper hun ej Steg, snart spekker hun en Hare,
 snart fylder hun en Gaas med Frugt og Krambo-Vare,
 snart skubber^e hun en Fisk, snart krænger hun en Aal,
 snart flækker hun en Sild, snart hukker hun en Kaal.

a) hvad b) sædvanlig c) baldyre d) stiver e) skrubber.

Den brogede Makrel ved hun saa net at skære,
 det (at) Kok og Saltmads-Tøs paa nyt igen maa lære.
 Den fed' og trinde Laks, Karudse, Gjed' og Karp
 Salt-drysser hun til Pas og ingen Tid for skarp,
 og det er Dydens Værk, mens andre kælne Unger
 Vold-støjer Huset om, det (at) alle Vægge runger — —"

3. og 4. Afsnit, der skildrer Pigebarnet fra det 10. til det 20. Aar, er, siger Digteren, affattet som „en nyttig Advarsel“. Om den 16-aarige Pige hedder det:

„Hun sjunger mangen Gang ved Sy- og Knippel-skrin
 et Omkvæd af et Vers: Den, den skal være min!
 Hun kvæder med Behag Hr. Axel Tordsens Vise,
 Hr. Eskel ved hun højt for hans Bestand at prise.
 Men sorte Broder Knud band-sætter hun af Harm,
 fordi Hr. Axel ej fik Valborg i sin Arm.“

Den giftefærdige unge Kvinde paa 20 har han et godt Øje til.

„Jeg kender deres Tugt, naar disse Kisselinker
 med udblødt Havregryn og Rosenvand sig sminker,
 med Hvidet af et Æg og anden Tilbehør,
 som Huden meget skær og Panden glindsend gør.
 Snart bruges Gummivand, Cinnober og et andet,
 som paa vort Apothek ret mesterlig er blandet;
 snart stødes døde Kul, Coral og Tegelsten,
 at gjøre Tænderne saa hvid som Elfenben.
 Snart bruger de Caneel, Fiolrod, Cardemonner
 og Desemkager, lagt i deres snævre Lommer,
 snart Muscus og Zibeth, som giver herlig Lugt.
 Det bedste fattes dog, som kaldes Dyd og Tugt.
 Snart ser man en saa graa med pudrige Lokker,
 paa Kinden Plaster klin't, som den var fuld af Pokker.

Snart snøres en saa tæt, at hun maa styrte ned
 og daane, dersom man til Hjælp ej var bered.
 En pines ud af Sko, det hun vel maatte skrige,
 dog tør hun hendes Fejl for Blysel ikke sige,
 af Frygt at hør' et Ord: den Fod er skabt paa dansk,
 og denne Sko fornet, thi den er gjort paa fransk.
 Hun sætter hver en Fod i Gangen efter Noder,
 ja Næsen som en So, naar den i Marken roder.
 Hun snærper Kinden ind, naar Munden siger Snip,
 da bilder man sig ind, at hun er syg af Pip."

Endelig skildrer Sehested i de to sidste Afsnit den gifte Kone; han giver os et Billede af den Kvinde, som han og det 17. Aarhundrede betragtede som den ideale Hustru. Hun skal være venlig imod sin Mand og være parat til at springe for ham, ikke mindst naar han kommer lystig hjem. Hun skal pænt sidde hjemme og tage smukt mod hans Venner, kunde spare, naar det er Tid, men ogsaa forstaa at kaste Glans over Huset, naar det kræves. Hendes Plads er i Hjemmet, hvor en ung Kone har nok at gøre, ikke mindst med Børnetøj.

„Smaa Hylken, Snippe-Klud' og Vindeler af Taft,
 som snart nok kræver nye formedelst Blærens Saft."

Større Horisont kræves ikke af hende, hun skal blot leve for „Gud, hans hellige Ord, saa Dyd og hendes Mand." Over for dette Hustruideal opstilles Modsætningen den snavsede og uordentlige Hustru og sladderagtige „Byhøne", der af Tørst kommer til at sluge en Drik, „som drukket var", og som hun om Morgenens „har strittet i et Begger". Saadanne Platheder og Skønhedsfejl er der ikke saa faa af i Digtet, der dog ellers udmærker sig ved sin sirlige Stil. Det morer sikkert Digteren lige saa meget at skildre Lasterne som Dyderne. Digtet er skrevet paa Alexandrinere, den og Sonetten foretrækkes ikke blot af Sehested, men ogsaa af de

samtidige Digtere. Han har selvfølgelig haft et Forbillede, da han skrev denne Satire, men dette finder man hverken i den samtidige tyske eller danske Digtning, men derimod i den hollandske. Forbilledet er den hollandske Digter Cats Læredigt „Huwelijk“ d. v. s. Ægteskab, Ægtestand, der er skrevet 1625, det er en Lærebog for Kvinden paa hendes Livsvej som uforlovet Mø, trolovet Pige, ung Hustru, Moder, aldrende Husmoder og Enke.¹⁵

Samme Aar udgav Sehested et moralsk Digt „Dydersnes Prøvesten“, det er lige som det forrige skrevet paa Alexandrinere, men enkelte Partier er dog i andre Versemaal. Den lille Bog i Oktav er trykt i København hos Hendrik og Jørgen Gøde, kgl. Majs. Universitetsbogtrykkere. Den er heller ikke udgivet i hans eget Navn, men som Forfatter staar anført „Siennest. Jeg Straffer Somme“.¹⁶ I Digtet lader han Dyder og Lyder, Dronning Penge, Krigsguden o. a. prale af deres Magt og Herlighed eller beklage den usalige Lod, Skæbnen har givet dem. Af Bogens 4 Ark er de halvanden optaget af Hyldestvers til Digteren, der kaldes „Mons. J. S. Sehested, Lieutenant“. Et af disse Æresvers „Til den vel-ædle og Dydprøvende J. S. Sehested. Der hand lod i Trykken udgaa sit sinde-rige Skrift kaldet Dyders-Prøffvesteen“ skyldes ingen ringere end Thomas Kingo, der slutter med følgende:¹⁷

„Saa længe Dyd er til i noget ærligt Hierte.
Skal Æren ey forgaa (til Avinds Mandens smerte)
Den Sehestedt har fortient som førte Dyden i
Vor Danske-Skalder dragt og stoed ey lyder bj.
Gud giøre det hans Dyd et lykksomt triin maa giøre
Til Ærens herlig Huus og Lykkens høye Døre.
Jeg tvivler og ey paa hand jo sit ynske naar
Saa som paa Dydens-Steen hand sielff sin Prøfve staar.

skrevet aff hans Dyders Elskere.

Th. Kingo.“

Meget yndede i Tiden var de topografisk-historiske Skildringer paa Vers, og ogsaa denne Genre har Sehested bidraget til ved sin morsomme Beskrivelse af „Det herlige og prisværdige Landskab Fyens billige Berømmelse.“ Det blev trykt 1671 og udgivet „paa ny af en Fyenbo“ i 1784. Fyenboen var Professor Rasmus Nyerup, der rent tilfældig kom over et Eksemplar af Digtet; dette overlod han til en anden Fyenbo Bibliotekaren ved Kongens Haandbibliotek, Professor Wandall, og da hans store og kostbare Bogsamling paa 13000 Bd. brændte ved Christiansborg Slots Brand i 1794, gik ogsaa dette eneste kendte Eksemplar af Udgaven fra 1671 til Grunde.¹⁸ Paa Titelbladet kalder Sehested sig „alle oprigtige Fyenboers tienstfærdige Siennest“. Ordet staar indesluttet i en Krans, og nedenunder staar der: „Jeg skriver Sandheden“. Digtet, der er skrevet paa samme Versemaal, som man træffer i Bordings og Kingos første Digte, indledes med en smuk Beskrivelse af det fynske Land, „der vel endnu kan gotte en Fyenbo.“¹⁹

„Udvalgte Landskab, deilig Fyen!
 Naturens Mesterstykke!
 Du glæder Hierte, Sind og Siun,
 og est saa manges Lykke;
 thi vil jeg nu din Herlighed
 i Skialdre-Stil forfatte,
 og for enhver, som den ei veed
 dig høiprisværdig skatte.“

Han skildrer dernæst Storebælt og dets Rigdom paa Fisk og forklarer, hvorfor saa mange Skibe sejler til Fyn.

„thi Landets Frugt er dem bekiendt;
 den fyenske Miød er herlig,
 hun bliver mange Mile sendt.
 Enhver er lystbegierlig

at faae den søde Honning-Taar,
 som Russ' og Nordmand priser,
 fordi hun klar i Glasset staar,
 og spansk Viins Farven viser.
 Naar man faaer Glasset for sin Mund,
 en Prøvedrik at drikke,
 da levner man kun Glassets Bund,
 den man vel maatte slikke.
 Saa sød og liflig er den Saft,
 den vore Fyenboer blænder,
 ret feed, dog klar og fuld af Kraft
 som Kouwna^a selv bekiender;
 hun gaar saa glat og rinder ned
 i Kunkelpibens Rende,
 at førend man der selv af veed,
 man falder overende:
 hun er en Sundheds Qvægedrik,²⁰
 som Rygve kan fordrive;
 den ældste har den bedste Skik,
 den skal man Prisen give."

Det er ikke blot den fynske Mjød, Sehested priser; Øens „frugt-
 bare Herlighed“ er for ham først og fremmest af materiel Art,
 og med aabenlys Glæde skildrer han alle de Lækkerier, der sættes
 , paa det fyenske Bord, han er saa givet en Kender, naar han for-
 tæller os

„det fyenske Harekiød er mørt,
 som aldrig noget andet.
 Hvad er de skaanske Harer dog?
 kun fyenske Killing-unger,
 saa tør som Bast- og Ræve-skroog
 ja blaa, som visne Lunger.“

a) Kaunas i Lithauen.

Og naar han skildrer det fynske Køkken, virker hans Madglæde helt berusende.

„Man finder fiskerige Søer
paa Een'- og felleds Marke;
den Karpe, som to Retter gjør,
gaaer' tidt i ringe Parke.
Man faaer af Gade-kier og Puus,
af Tørvegrav og Mose
den sukkersøde Mund-Karuds,
som vel er værd at rose.
De fyenske Krebs er sund og god,
ja nydelig af Smagen,
de giver hver en Aare Blod,
og hielper tidt paa Sagen.“

Den fynske Bonde roses for sin Ejegodhed og Gæstfrihed.

„Han byder frem den bedste Miød,
som findes i hans Gjemme,
ja Gaase- Høns- og Lamme Kiød;
man er som man var hiemme.
Den klumpe-haarde søde Grød,
som kan paa Love mætte,
den dyppes tidt i Smør og Flød',
jeg kan det ei forgiette.
Godt humlet Øl er der at faae,
trods Rostocks tykke Bærme,
det ogsaa snart en Mand kan staae,
og rusend' lader svemme.“

Naar Sehested skildrer den fynske Natur, bliver det først og fremmest en Lovprisning af den fynske Jords Frugtbarhed.

„Af Jordens sort' og fede Ryg
seer man en Frugt oprinde
af Boghvede, Havre, Rug og Byg,
det er som Rør at binde.
Den blomster-deiligst' Eng og Sylt
har Græs til Bondens Belte;
hun staaer som malet og forgyldt,
man kan sig der knap velte.“

Ja, Fyn er en dejlig Have, et jordisk Paradis, og Digtet ender da ogsaa med en Frydesang om den fynske Have.

„Hver Bonde har sit Paradis;
(Saa vil jeg Haugen nævne)
først har han Ribs og Kirsebær
Moreller, Æbler, Pærer,
Valnødder, store Morbærtræer,
og alt, hvis^a man begiærer.
Der stødes Most af all' og hver,
naar Frugten lidet gielder;
den fynske Most er mig saa kier,
som Viin af Franzes Kielder.
Kort sagt: Fyen er en Honningstok:
hvorfor — tør man ei spørge,
der er af Biens Rigdom nok;
som mange kan forsørge.“

Foruden disse 3 store Digte har Sehested ogsaa skrevet en Del Lejlighedsdigte; desuden har han efterladt sig 3 Salmer. En Morgensalme „Nu hielp Gud, som hielpe kand“,²¹ som findes i Kingos og Guldbergs Salmebøger,²² en Aftensalme „Naaderige Gud oc Fader“ og en Julesalme²³ „Guds Søn er fød, trotz Dødsens Stød“, hvor 2. og 3. Strofe lyder saaledes:

a) hvad.

„Med Ydmyghed er vi bered
 Til Krybben ned at lude,
 I Tanckers Lyst har vi alt kyst
 Den' usle Svøbe-Klude.
 Her ligger nu, o Jesu du,
 Med Armod svøbt oc vunden,
 I Høe oc Halm, i Damp oc Qvalm
 Hvor Fæ staar baasebunden.“

I disse vanskelige Aar i København, hvor Sehesteds digteriske Evner kom til Udfoldelse, har han truffet ikke saa faa af Tidens Digtere, og sikkert har han mangen Gang med dem drøftet Poesi og andre skønne Sager. En af Vennerne fra disse Aar Christopher Lucassen Friis, der senere blev Sognepræst til Græsted-Maarum i Nordsjælland, har givet os et smukt Portræt af Sehested, som han kalder „en hjertens god og ydmyg adelig Mand i Fyn, som jeg mange Gange, da jeg var Studiosus, var udi compagni med, da vi med Vokal-Musik, Viol de gamba etc. fordrev mange Timer. Han var ej alene en Elsker af Musik, men og en god og lykkelig Poet, som har skrevet mange Vers og givet os dem til Trykken“.²⁴ Kingo skrev Æresvers til ham i den Tid, han var Præst i Slangerup, og da de begge kom til Fyn, fortsatte Bekendtskabet. Ogsaa med en anden af Tidens Digtere, Tyskeren Conrad von Höveln kom han i nærmere Forbindelse i disse Aar. V. Höveln var i flere Aar fra 1653 i Tjeneste hos den lærde Fru Birgitte Thott paa Tureby; i Aarene 1661—68 boede han i Hamburg, men vendte da tilbage til Danmark.²⁵ Han skrev et Æresdigt til Sehested i „Der untadeliche States-Welt-Mann“. V. Höveln skrev under Navnet Candorin, og Sehested citerer ham allerede i „Københavns mistrøstelige Klagesang“. Om Sehested har truffet ham under hans første Ophold i Danmark, faar staa hen. V. Höveln blev gift med en dansk Adelsdame Sibylle Gjøe, og deres Datter Elisabeth ægtede Sehesteds Svoger Niels Parsberg.²⁶ Ogsaa Bekendtskabet

med v. Höveln kan Sehested have fortsat paa Fyn; her ejede han og Sibylle Gjøe Farstrupgaard i Vigerslev Sogn og boede i alt Fald paa denne Gaard i 1672.²⁷ En anden af hans gode Venner var Digteren Poul Petersen, som i nogen Tid opholdt sig hos ham paa Selleberg og hædrede sin Beskytter ved at kalde ham „vores danske Pindarus, der midt iblandt Vaabenklang og Stykkers Tordenskrald sig til største Berømmelse, altid gierne har omfavned de fredsommelige Sang-Gudinder.“²⁸ Som tidligere omtalt satte Samtiden ham ved Siden af Kingo. Den elskværdige og kultiverede Sehested synes ikke at have haft nogle Fjender paa Parnasset, selv Kritikkerne kaldte ham „poeta ingeniosissimus“, og det siges om ham, at „han udgav mange Ting, alle af en saadan Smagfuldhed at alle undredes over denne naturlige Skønhed. Han fremsagde og deklamerede i fortrolige Samtaler rene Vers, naar han vilde, smagfuldt og skønt, saa at man kunde undres over den Begavelse, han lagde for Dagen“.²⁹ Uden Tvivl har Digteren Jens Steen Sehested været en charmerende Kavalier.

OFFICEREN JENS STEEN SEHESTED.

Som tidligere omtalt var Sehested i 1669 Kvartermand i Rostjeneste Kompagni i Fyn under Wolff v. Buchwald. Rostjenesten bestod af de Ryttere, som Adelen var forpligtet at stille til Landets Forsvar. Ved Forordningerne af 9. Juni og 1. Juli 1666 paa-lagdes det enhver Proprietær, som havde frit Jordegods, at holde en Rytter af hver 300 Tdr. Htk. Han skulde udrustes med tvende Pistoler, Kaarde, Kappe, Støvler, Spore og Sadel, samt en kraftig Hest. Til sit Underhold fik han 7 Rdl. maanedlig. Der opstilledes et Kompagni i Sjælland, et i Fyn og Smaaøerne og fire i Nørre-jylland. Hvert Kompagni havde en Fører, en Løjtnant, en Kornet, en Vagtmester, 3 Korporaler, en Mønsterskriver, 2 Trompetere og 126 Menige; allerede i 1669 blev Rostjenesten ophævet,¹ for atter at opstaa Aaret efter; den udgjorde da et Regiment, inddelt

i 8 Kompagnier, fire nørrejske, 2 sjællandske og 2 fynske, hvortil Smaalandene hørte.² Oberst Mogens Kruse, der skulde være Rostjenestens Chef, henvendte sig i Sommeren 1670 til Krogskollegiet for at faa de yngre Officerer udnævnt,³ og blandt de nye Løjtnanter er Jens Steen Sehested. Hans militære Løbebane melder Kilderne ikke meget om, han er saaledes ikke nævnt i Listen for 1672, men Aaret efter nævnes han dog som Løjtnant i Rabe v. Schilders Kompagni af Rostjenesten.⁴ Sehested havde ikke blot faaet Ansættelse i Hæren, ogsaa paa anden Maade tog Christian V sig af ham, saaledes fik han gentagne Gange i disse Aar Penge af Kongens Kasse; i November 1671 af „ser Naade“ 50 Rdl., 2 Aar efter skænkes der ham atter det samme Beløb, og i Marts 1673 og November 1674 faar han hver Gang 50 Rdl. til Rejsepenge, endelig fik han i Foraaret 1674 24 Rdl. til en Hest.⁵ Allerede i November 1674 blev den fynske Rostjeneste mønstret i Odense,⁶ og i Juli Maaned næste Aar nævnes Sehested som Løjtnant i Erik Brockenhuus' Kompagni af den sjællandsk-fynske Rostjeneste.⁷ Han har sikkert i den forløbne tid ligget i Odense, thi sidst i Oktober 1675 skriver Eiler Holck, der var en Slags Guvernør paa Fyn, at de farligste Steder for en Landgang vilde han lade besætte af Rostjenesten, og ikke lade dem ligge i Odense og lade dem æde, drikke og ride ud paa Eksekution“;⁸ i den følgende Tid var han paa Kystvagt paa Vestfyn, hvor han vel ikke har forsømt at hilse paa Halvsøsteren, Grevinde Wedell paa Wedellsborg. Fra denne Tid er bevaret et Brev fra ham til Griffenfeldt, det er dateret Assens d. 2. Januar 1676. Af dette fremgaar det, at Sehested tidligere paa Dalum Kloster har haft en Sammenkomst med Griffenfeldt, og at denne har lovet „at befordre hans Lykke“, d. v. s. han skulde hjælpe ham med at blive adlet med Sehestedernes Vaaben, „hvilket og hans Kongl. May. mig allernaad. med kongl. Haand at nyde lode forsikred“. Sehested tvivler ikke om, at dette vil lykkes for ham, eftersom alle, der enten ved Navn eller Blod er i Familie med ham, agter ham for

en Broder og fuldkommen værdig til at føre dette Vaaben, kunde, skriver han, der endnu er behæftet med den gamle Surdejg, staar ham imod. Hannibal Sehesteds Søn er ingen fronderende Natur, men den enevældige Konges loyale Undersaat. Med Brevet sender han et Digt til Kongen, men det er nu gaaet tabt. Han beklager, at han ikke kunde opvarte Griffenfeldt, da han sidst kom gennem Fyn, men da nød han den Ære at være Kongens Forskærer. Til Slut udtrykker Sehested Ønsket om at komme til København, men han tør ikke rejse uden Tilladelse, desuden nyder han kun halv Gage og taaler ikke store Udgifter; han sætter derfor al sin Lid til Griffenfeldts „naadige intercession“. Brevet slutter med følgende lille Digt til Griffenfeldt.

„Den Naaderige Gud, o Høyvelbaarne Greve
lad mange 10-Taldd-Aar, dig Danmarks Skytte, leve,
lyksalig, glædefuld; I dydbevinged Griv^a
skænk mig i Sorgens Nød af Naade Glædens Liv.“⁹

Paa en eller anden Maade maa Sehested have vundet Griffenfeldt for sig; thi tilsyneladende hjælper denne ham; allerede 15. Februar 1676 fik Sehested Ordre om at indfinde sig i København,¹⁰ og den 7. April udnævnes han til General-Adjutantløjtnant med 50 Rdl. i maanedlig Gage;¹¹ paa det Tidspunkt var Griffenfeldt arresteret. Godt en Maaned efter den 11. Maj blev han legitimeret og adlet med Familien Sehesteds Vaaben med en Guld-Skraabjælke under Søbladet.¹²

Hvornaar Jens Steen Sehested er kommet over til Hæren i Skaane, har vi ingen Oplysninger om, ej heller om han har deltaget i Slaget ved Lund; vi har dog ingen sikker Underretning om hans Færden i Skaane før Maj 1677, da Generalmajor Joachim Schack meddelte, at Sehested laa syg i Landskrona.¹³ Nogle Maaneder efter var han imidlertid i København, og fra den Tid er bevaret et Par Breve

^{a)} Grif.

af 26. August 1677 til Krigsraad Herman Meier, hvori han anmoder denne om at hjælpe ham til at beholde Chargen som Generaladjutantløjtnant.¹⁴ Det maa der nu ikke være kommet noget ud af; thi i April 1678 er han „reduceret“ og henvender sig derfor til Kongen om at blive genindsat som Generaladjutant eller blive anvendt ved et Rytterregiment, han klager over, at en Orlov til at rejse til Fyn er blevet „ilde udtydet“, han havde intet forsømt ved sin Fraværelse, men kan nu bruge sit „maanedlige traktement“ til at komme til Mundering; to Gange er han kommet fra sin Mundering under Felttoget i Skaane og har derved paadraget sig Gæld.¹⁵

Denne Gang havde Supplikken den forønskede Virkning, i December 1678 er Sehested atter Generaladjutant, tilmed den yngste;¹⁶ samme Maaned afsluttede han Deltagelsen i Krigen ved, at han sammen med Oberstløjtnant Prehn blev sendt til Bornholm for at fordele og afhente det svenske Mandskab, der var strandet dør. I Efteraaret 1679 var han atter „reduceret“,¹⁷ senere afskediges han som Oberstløjtnant med en aarlig Pension af 200 Rdl.,¹⁸ men paa det Tidspunkt var der sket en stor Forandring i hans Tilværelse, idet han samme Aar havde ægtet den fynske Adelsdame Mette Sophie Parsberg fra Selleberg.

PARSBERGERNE PAA SELLEBERG

Sehesteds Hustru Mette Sophie Parsberg var Datter af Niels Parsberg til Eskildstrup og Kirsten Kaas til Selleberg. Parsbergerne stammede fra Sydtyskland og var kommet her ind i Landet med Christoffer af Bayern. Slægten, der kaldtes „De talende Parsbergere“, uddøde paa Mandslinien i 1730, den ejede i Tidens Løb forskellige Gaarde rundt om i Landet, men den har kun i ringe Grad haft Tilknytning til Fyn, hvor den dog blot for en kortere Periode har ejet Egeskov og Selleberg.

Niels Parsberg var født 1620 som Søn af Frederik Parsberg til

Harrested og Mette Dresselberg til Vognserup og Bjerghygaard.¹ Han besøgte Herlufsholm Skole og drog saa ud paa den obligate Udenlandsrejse, paa hvilken han besøgte Universiteterne i Leyden og Orleans. Ved sin Hjemkomst blev han i 1643 Hofjunker, og dette var han i 1647, da han ægtede Kirstine Kaas, en Søster til hans Faders anden Hustru Sophie Kaas. Samme Aar købte han Eskildstrup paa Sjælland,² her slog han sig ned med sin Hustru for at leve en sjællandsk Godsejers fredelige Tilværelse. Paa Eskildstrup opvoksede en talrig Børneflokk; 9 Børn fødte Fru Kirsten sin Mand, 7 Sønner og 2 Døtre, heraf døde 2 Sønner som Børn.³ 1656 arvede Fru Kirsten Selleberg efter sin Fader; hun og hendes Mand blev dog boende paa Eskildstrup, indtil de vanskelige Aar efter 1660 tvang Niels Parsberg til at skille sig af med sin sjællandske Besiddelse. 1664 solgte han Eskildstrup, og Familien slog sig nu ned paa Selleberg, og fra da af møder man ofte Niels Parsbergs Navn i Fynbo Landstings Skøde- og Panteprotokol, han er hyppigt Vidne ved Udstedelse af Dokumenter om Køb og Salg. Sidste Gang hans Navn nævnes som Vitterlighedsvidne, er den 30. Oktober 1670;⁴ han synes dog først at være afgaaet ved Døden den 1. Marts 1674, den Dato nævnes som hans Dødsdag i hans Søns Niels Parsbergs d. Y.'s autobiografiske Optegnelser, der stammer fra 1681; Niels Parsberg d. Æ.'s Dødsdag skyldes dog en senere Tilføjelse,⁵ det er muligt, Tilføjelsen er rigtig, en Kendsgerning er det, at Fru Kirsten Kaas den 25. Oktober 1674 underskriver sig „Kirsten Kaas sl. Niels Parsbergs“.⁶

Hvor stort var nu det Gods, som hørte til Selleberg? Herom kan nogen om end ikke helt nøjagtig Underretning gives ved Hjælp af Matriklen fra 1664. Selleberg Hovedgaard er heri takseret for 30 Tdr. Htk. Af det underliggende Bøndergods laa i Birkende Sogn og By 5 Gaarde samt 3 jordløse Huse, hvoraf der intet Landgilde blev ydet. I Marslev Sogn og By 2 Gaarde, den ene var øde og afbrudt; i Rynkeby Sogn i Urup hørte 2 Gaarde og et Boel til Selleberg, til Gaardene hørte Skov til 35 Svin Olden, ogsaa Brabæk

Mølle ejedes af Niels Parsberg. I Trøstrup-Korup Sg. i Trøstrup By ejede han en Gaard og et øde Hus, og endelig havde han en Gaard i Brylle Sogn og By. Ialt ejede Niels Parsberg i Odense-gaards Len 161 Tdr. 2 Skp. 1 Alb. Htk. Størstedelen af dette Bøndergods laa i Sognene omkring Selleberg, men desuden ejede han Gods andre Steder paa Fyn; i Skamby Sogn i Ollerup havde han en Gaard, i Særslev Sogn i Esterbølle ligeledes en Gaard; 2 Gaarde i Kerte Sogn i Ørsbjerg By hørte ogsaa til Selleberg, disse 4 Gaarde var tilsammen takseret for c. 40 Tdr. Htk.⁷ I Vindinge og Gudme Herreder havde han formentlig 3 Gaarde, een i Hellerup Sogn i Havndrup By, 2 i Ringe Sogn i Sødinge By, den ene paa 16 Tdr. 7 Skp. Htk., den anden paa 12 Tdr. 4½ Skp. Htk., muligvis har han endnu haft noget Bøndergods paa Sjælland. Trods de vanskelige Tider i 1660erne synes Godset at være bevaret, da Niels Parsberg døde; han er heller ikke i dette Tidsrum opført i Landstingets Skøde- og Panteprotokol som Sælger eller Pantsætter.

Det var nu Enken, der skulde prøve at bringe Gaard og Gods uskadt gennem de vanskelige Tider til Glæde og Gavn for sig selv og Børnene. Fru Kirsten Kaas hørte til den Gren af den gamle Adelslægt, der førte en Sparre i Vaabnet. Hendes Forældre var Rigsraaden Mogens Kaas til Støvringgaard og Sidsel Friis; i mange Aar var han Lensmand paa Nyborg Slot, og til sine jyske Besiddelser føjede han de fynske Gaarde Selleberg og Vejrupgaard, begge i Nærheden af Nyborg. Da Mogens Kaas døde i 1656, var han en rig Mand, der kunde efterlade sine Børn flere Gaarde; men Karl-Gustavkrigene og Nedgangstiden efter 1660 gjorde snart Kaal paa Rigdommen. Jens og Jørgen Kaas maatte i Begyndelsen af 1670erne opgive de fædrene Besiddelser Støvringgaard og Gudumlund.⁸ Bjørn Kaas, om hvem det hedder, at han var „en temmelig velstuderet Mand, men i økonomiske Sager meget vanvittig“,⁹ maatte inden sin Død 1671 opgive Vejrupgaard. Kirsten Kaas derimod beholdt sin fædrene Besiddelse til sin Død. Hun var født 1616 og havde tilbragt sin Barndom i Jylland, hvor Faderen først

var Lensmand paa Ørum og senere paa Mariager Kloster, indtil han 1631 blev forlenet med Nyborg Slot. 1646 døde hendes Moder, og Aaret efter holdt hun som sagt Bryllup med Niels Parsberg.

Af Ægteparrets 9 Børn var de 7 i Live, da Niels Parsberg døde i 1674; det ældste var født 1649, det yngste 1660, af Børnene var Sønnerne Jens og Niels Tvillingen, født 1653.¹⁰ Det er muligt, at Niels Parsberg og Fru Kirsten har fulgt den gamle Skik hos Adelen at lade Børnene opdrage hos Slægtninge, vi ved saaledes, at Sønnen Niels tilbragte en stor Del af sin Barndom hos Mosteren Mette Kaas paa dennes jyske Gaard Hemmestrup; 1669 kom han dog hjem til Forældrene,¹¹, men Samværet blev kun kort, allerede Aaret efter blev han ansat ved Feltherrens Regiment; han var dog ikke den eneste af Børnene, der inden Faderens Død forlod Hjemmet, Broderen Mogens var 1670 Kornet ved 1. jyske nationale Rytterregiment, og Jens blev Page hos Kongen, muligvis har den ældste Søn Frederik paa det Tidspunkt været borte fra Hjemmet, endelig blev den yngste Søn Verner i 1675 Lærling i Søetaten, paa Selleberg forblev de to Døtre, Mette Sophie og Sidsel. Fru Kirsten kunde glæde sig over, at Sønnerne var godt i Vej; men Vanskeligheder var der nok af, og de blev ikke mindre under den skaanske Krig, der udbrød Aaret efter Mandens Død. Fru Kirsten førte en sejr Kamp for at redde, hvad reddes kunde. Til de daglige Bekymringer kom Ængstelse for Sønnerne, der alle deltog i Krigen; Frederik Parsberg blev saaret og fanget ved Halmstad, Niels og Jens blev taget til Fange i Slaget ved Lund, Jens slap dog hurtig fri, men faldt kort efter som Kaptajnløjtnant for Malmø i Sommeren 1677, og Mogens var død før 1. Februar 1676.¹² Sønnernes Udrustning og det stigende Skattetryk under Krigen var mere, end Familien Parsbergs vaklende Økonomi kunde bære. Det blev nødvendigt at sælge noget af Jordegodset, saaledes solgte Fru Kirsten i Oktober 1675 de to Gaarde i Ringe Sg. i Sødinge, hvoraf den ene angives at være øde, til Licentiat Peder Vinding.¹³ To Aar efter maatte hun skille sig af med Gaarden i Trøstrup, den

købtes af Landsdommer Jens Lassen,¹⁴ 1677 var sikkert et vanskeligt Aar for Fru Kirsten; thi foruden at sælge en Bondegaard maatte hun pantsætte en anden Gaard i Urup for 150 Daler til Sognepræsten i Stubberup.¹⁵ Ellers skete der ingen Ændringer med Bøndergodset bortset fra, at hun i 1674 overlod Gaarden i Hellerup Sogn i Havndrup til Rigmarskal Kørbitz til Hellerup mod en Bondegaard i Rønninge Sogn i Røjerup paa 11 Tdr. 6 Skp. 2 Fj. og 2 Alb. Htk. samt Skov til to Svins Olden,¹⁶ og 1680 købte en Gaard i Skovby Herred i Særslev Sogn i Maderup.¹⁷ En Oversigt over Fru Kirsten Kaas' Gods finder man i Matriklen af 1680. I Odensegaards og Assens Amter havde hun følgende Bøndergods: I Birkende Sogn og By 5 Gaarde, i Marslev Sogn og By 2 Gaarde, Rynkeby Sogn i Urup By 5 Gaarde, Skoven til disse 5 Gaarde paa 35 Svins Olden var i 1680 afhugget. Brabæk Mølle; Rønninge Sogn, Rønninge By en Gaard, Rolfsted Sogn i Kappendrup en Gaard, i Brylle Sogn og By en Gaard, i Skamby Sogn i Ollerup en Gaard, i Særslev Sogn i Esterbølle en Gaard og i Kerte Sogn i Ørsbjerg 2 Gaarde. Alt i alt maa det siges at være gaaet bedre end ventet, naar man tænker paa, hvordan det ellers gik andre fynske Godsejere i 1670erne, men den konstante Mangel paa likvide Midler tvang ved Krigens Slutning Fru Kirsten til at pantsætte selve Hovedgaarden for 500 Daler til den rige Nabo Generalmajor Hans Løwenhielm paa Vejrupgaard, hver Td. Htk. blev ansat til 25 Rdl.¹³ Pantebrevet blev underskrevet paa Selleberg en Februardag i 1679; som Vidne underskrev Jens Steen Sehested.

JENS STEEN SEHESTED OG PARSBERGERNE

Paa det Tidspunkt var Jens Steen Sehested gammel i Gaarde paa Selleberg; Bekendtskabet med Parsbergerne er sikkert blevet gjort, medens han laa som Løjtnant ved Rostjenesten paa Fyn. Det er tidligere omtalt, at den i 1674 og 1675 var indkvarteret i Odense, og Besøg paa Herregaardene i Byens Omegn har sikkert være en

kærkommen Adspredelse i den unge Løjtnants ensformige Tilværelse, og Mette Sophie og Sidsel Parsberg har sikkert ikke gjort Selleberg mindre indbydende. Vi maa have Lov til at slutte, at Besøgene er blevet hyppigere og hyppigere, og at det snart har vist sig, at Mette Sophie var den foretrukne. Hvordan Fru Kirsten har modtaget den unge Løjtnant Sehesteds hyppige Besøg, er ikke godt at vide. Der var ganske vist ikke stor Medgift at hente paa Selleberg, og en fattig Adelsjomfrus Udsigter var langt fra straalende, men paa den anden Side var Mette Sophie Parsberg dog Rigsraaden Mogens Kaas' Datterdatter, og baade paa fædrene og mødrene Side var hun runden af god gammel dansk Adel. Den unge Løjtnant var intet godt Parti, uden anden Indtægt end Løjtnantsgagen, nogen kærkommen Frier kan han ikke have været. Vi forstaaar bedre Sehesteds store Anstrengelser i Efteraaret 1675 og det følgende Foraar for at blive legitimeret og adlet og derved skabe en bedre Baggrund for et Ægteskab med Mette Sophie Parsberg. Som tidligere omtalt, blev han legitimeret og adlet i Maj 1676, efter at han var blevet kaldt til København og udnævnt til Generaladjutantløjtnant. Efter at have deltaget i Feltoget i Skaane tilbragte han Julen 1676 og Nytaar 1677 paa Selleberg, et Vidnesbyrd herom er en Indførelse i Birkende Kirkebog under 8. Januar 1677. Den Dag blev nemlig Generaladjutantløjtnant Sehesteds Tjener Søren begravet paa Kirkegaarden. Det er nærliggende at tænke sig, at man den Jul paa Selleberg har fejret Sehesteds og Mette Sophie Parsbergs Trolovelse. Den adlede Generaladjutantløjtnant synes at have været et bedre Parti end Løjtnanten ved Rostjenesten. Paa Selleberg havde Sehested nu sit faste Tilhold; for første Gang i mange Aar har han faaet et Hjem; naar Sehested som før nævnt i en Henvendelse til Kongen taler om en Orlov til Fyn, har det sikkert været for at aflægge et Besøg paa Selleberg, hvor han altsaa ogsaa opholdt sig i det tidlige Foraar 1679, og knapt en Maaned efter d. 20. (30.) Marts 1679 stod hans Bryllup i Odense med Mette Sophie Parsberg, Vielsen forrettedes af

selveste Biskoppen over Fyn Thomas Kingo, Sehesteds gamle Ven fra Bohemeaarene i København.¹

De nygifte tog Ophold paa Selleberg, hvor Sehested vel i de følgende Aar har hjulpet Fru Kirsten Kaas med at styre Gaard og Gods; hvor meget Hjælpen var værd, er et andet Spørgsmaal, nogen stor Økonom var han visselig ikke; det er betegnende, at i Skiftet efter Købmand Christen Laursen i Odense fra Slutningen af 1678 er Sehested opført som værende Boet skyldig 34 Rdl. 5 Sk., „som eragtes middelmaadig“, i samme Skifte er Fru Kirsten Kaas opført som Debitor med 284 Rdl. 3 Mk., hendes „Haandskrift“ er dateret 20. Juni 1679.² Skjuler Bryllupsudgifterne sig bag denne Post? Herskabet paa Selleberg handlede nu ikke blot i Odense, ogsaa i Nyborgkøbmanden Rudolf Møllers Bo fra 1678 staar Fru Kirsten Kaas opført som Debitor, der er leveret hende Varer for 66 Daler og 5 Sk.³

Det Jordegods, som hørte til Selleberg, var ret beskedent, men Familien, der skulde leve af Udbyttet, var til Gængæld talrig. Paa Selleberg boede i Tiden efter den skaanske Krig ikke blot Fru Kirsten Kaas med Datter og Svigersøn, men ogsaa flere af de andre Børn havde Ophold paa Gaarden. Det gælder ikke blot den yngste Datter Sidsel Parsberg, men ogsaa Sønnerne Frederik og Niels, der blev „reducerede“ henholdsvis 1679 og 1680; de opholdt sig paa Selleberg i Sommeren 1680, da de underskrev et af deres Moder udstedt Gælds-brev.⁴ Aaret efter havde Niels Parsberg dog taget Ophold hos Mosteren Mette Kaas paa Hemmestrup, hvor han skrev de tidligere omtalte autobiografiske Optegnelser. Den yngste Søn Verner fik 1680 af Kongen Skibsklæder og Tøj til en Rejse til Spanien.⁵ Men det blev vanskeligt nok alligevel for Fru Kirsten, de ubetalte Regninger hobede sig op; Købmand og Raadmand Christen Hansen i Odense havde saaledes i Februar 1681 253 Rdl. til gode for leverede Varer, og Fru Kirsten saa ingen anden Udvej end at pantsætte ham Gaarden i Esterbølle i Særsløv Sogn,⁶ heller ikke Købmand Christen Laursen kunde faa sine 284

Rdl., som hun havde faaet Varer for i 1679, og hans Arvinger maatte derfor i 1682 overtage de to Gaarde i Kerte Sogn i Ørsbjerg,⁷ en anden odenseansk Storkøbmand Hjere Jespersen Juel købte den anden Gaard i Særslev i Esterbølle.⁸ Det var saaledes ikke nok at tilfredsstille Kreditorerne, nogle rede Penge mellem Hænder kunde ikke helt undværes. Man maatte ogsaa gaa Laanevejen; i Sommeren 1680 laantes 400 Rdl. af Fru Ingeborg Rodsten mod Pant i 4 Gaarde i Birkende Sogn og By,⁹ et Lyspunkt var det dog, at det senere lykkedes at indløse den Gaard, der var pantsat til Christen Hansen.

Jens Steen Sehested underskriver Gang paa Gang i disse Aar som Vidne de Pantebreve, Fru Kirsten Kaas udstedte, men ellers hører vi intet om ham i den Tid, hvor han opholdt sig hos Svigermoderen. Lysten til at blive sin egen Mand har dog sikkert været stor, men det har skortet paa Pengene; dem lykkedes det ham dog at laane i 1681 af sin Svoger Greve Wedell til Wedellsborg,¹⁰ der var gift med Hannibal Sehesteds Datter, og det er sikkert Grevinden, der har rakt Halvbroderen en hjælpende Haand. Sehested købte den lille Herregaard Lundsgaard i Sallinge Herred i Espe Sogn, og i Foraaret 1682 brød han og hans Familie op fra Selleberg for at sætte Foden under eget Bord paa Lundsgaard.¹¹ Der blev tomt paa Selleberg, ikke blot maatte Fru Kirsten Kaas savne Børnebørnene, men ogsaa Sønnen Frederik forlod Hjemmet, idet han atter i 1683 indtraadte i Hæren som Løjtnant ved det „sønderjudlandske“ Regiment til Hest,¹² snart stiftede han egen Familie, idet han i Skibet Kirke den 15. Juni 1684 ægtede Cathrine Joachimsdatter v. Normann.¹³ Da var Fru Kirsten Kaas ikke mere, hun døde paa Selleberg i Foraaret 1684 og blev begravet i Birkende Kirke den 14. Marts.¹⁴ Hun overlevedes af 5 Børn, Sønerne Frederik, Niels og Verner samt Døtrene Mette Sophie og Sidsel Parsberg. Brødrene enedes om, at deres Søstre skulde „gaa enhver lige udi Lod, Arv og Del med en Broder“, saaledes at Jens Steen Sehested ved sin Hustru blev Ejer af $\frac{1}{5}$ af Selleberg Hoved-

gaard og dens underliggende Bøndergods.¹⁵ Ægteparret blev foreløbig boende paa Lundsgaard; endnu i September 1685 holdt de Baredaab paa Lundsgaard, men i Februar 1686 er de paa Selleberg,¹⁶ i Mellemtiden maa de være flyttet tilbage, sikkert til Fru Sophie Parsbergs Glæde. Forholdene var her større, og Barndomshjemmet med alle dets Minder har sikkert staaet hendes Hjerte nærmere end Lundsgaard. Siden Fru Kirsten Kaas' Død var der 5 Ejere af Selleberg, en Ordning, der i Længden maatte være uholdbar, Parsbergerne bestemte sig da ogsaa til at opgive Fællesskabet, og den 16. November 1687 mødtes de paa Selleberg, formentlig for sidste Gang; Verner Parsberg var dog ikke til Stede, da han paa det Tidspunkt var i Ostindien, hertil var han rejst i 1685, da han fik Mundering til Rejsen,¹⁷ paa hans Vegne optraadte Frederik og Fætterten Gude Parsberg. Resultatet af Familienmødet blev, at man skødede Selleberg Hovedgaard 30 Tdr. Htk. til Jens Sehested, samt det underliggende Bøndergods: i Birkende Sogn og By 4 Gaarde og 2 Gadehuse, i Marslev Sogn og By 2 Gaarde, hvoraf den ene stadig er øde, paa Gaardens Grund et Hus samt et andet Gadehus, i Rynkeby Sogn i Urup 5 Gaarde, Brabæk Mølle, et Gadehus, et øde Byggested og 3 Gadehuses Grund. I Rønninge Sogn i Røjerup en Gaard med 6 Svins Olden, i Rolfsted Sogn i Kappendrup en Gaard, i Brylle Sogn og By en Gaard, i samme Sogn i Ellehave Jeppe Hansen, hvis aarlige Landgilde var en Fjerding Smør. Hertil kom paa Sjælland i Ringsted Herred i Vigerslev Sogn i Ortved 2 Gaarde og et Gadehus samt Skov til 75 Svins Olden.¹⁸ Det sjællandske Gods maa Sehested tidligere have overtaget; thi allerede den 11. Juni 1686 havde han solgt det til Frederik Svane til Svenstrup. Det var ikke meget Gods, det nye Herskab fik at raade over, desuden var en Del af det pantsat nemlig selve Hovedgaarden og 4 Gaarde i Birkende.

GODSEJEREN JENS STEEN SEHESTED TIL SELLEBERG

I henved en halv Snes Aar kom Selleberg til at danne den ydre Ramme om Sehesteds og Mette Sophie Parsbergs Liv og Virksomhed. Bag dets Mure søgte de at skabe et varigt Hjem for dem selv og deres efterhaanden talrige Børneflok. Den 45aarige Herremand kunde se tilbage paa en stormfuld og urolig Tilværelse, det er sikkert, at Skæbnen ikke altid havde været ham god, og han har vel haabet paa en fredelig Tilværelse som fynsk Godsejer. Det skulde gaa anderledes, Pengemangel og økonomiske Vanskeligheder gjorde ham Herremandstilværelsen sur, og alligevel har nok disse Aar paa Selleberg hørt til de lykkeligste i hans Liv. Sehested synes at have haft en vis Evne til at glemme Sorgerne og Bekymringerne; og hans mange Pengetransaktioner vidner om et ubekymret og noget letsindigt Sind. Man maa ikke forestille sig den forhenværende Rytterofficer som en fremragende Landmand. Gaardens Drift har sikkert ikke interesseret ham synderligt. Sehested var en selskabelig Natur, der holdt af at se Mennesker; der har været aabent Hus paa Selleberg, saalænge Pengepungen kunde holde, og Fru Mette Sophie Parsberg var ikke den, der holdt igen, ligesom Manden synes hun at have savnet økonomisk Sans, hendes Pengelemm værender i hendes Enkestand vidner ogsaa om en vis Ubekymrighed. Musik og Digtekunst har lige som i Ungdommen kunnet glæde Sehested. Der er ofte blevet spillet og sunget paa Selleberg i hans Tid, ofte har han vel selv grebet Luthen eller Fløjten, disse Musikinstrumenter nævnes i hans Bo ved Siden af Trompet og Citer. Han største Fornøjelse var dog Jagten, man faar let det Indtryk, at det var det væsentligste for ham, at tumle sig i Skov og paa Mark har været lige efter hans Hjerte, en Friluftsnatur var han, men en rolig Stund med en god Bog var ham heller ikke fremmed, og paa Selleberg havde han et godt Bibliotek, han maa i ledige Stunder have moret sig med at binde Bøger ind, Redskaber hertil var der paa Gaarden; ogsaa Malerkunsten dyrkede han,

blandt Familieportrætterne paa Væggen hang ogsaa de Billeder, han selv malede.

Om Sellebergs Udseende paa Sehesteds Tid ved vi ikke meget, men Hovedbygningen var af Bindingsværk; den nuværende gamle Bindingsværks bestaar af to Dele, den ene fra c. 1650, den anden fra c. 1770. Den ældste Del er, hvad der er tilbage af Sehesteds Selleberg.¹

Da Sehested tog varigt Ophold paa Selleberg, havde han allerede en talrig Familie. I Ægteskabet fødtes 11 Børn, de 3 ældste blev hjemmedøbte paa Gaarden. Christina Sophia 16.-12.-1679, Hannibal 29.-3.-1681 og Anna Dorthea 3.-4.-1682. Det fjerde Barn blev døbt i Birkende Kirke d. 1.-5.-1683 og fik Navnet Niels Julius.² Under Familiens Ophold paa Lundsgaard fødtes to Børn, der ved Daaben i Espe Kirke fik Navnene Wilhelm Frederik og Kirsten; døbt henholdsvis d. 23.-7.-1684 og d. 11.-9.-1685.³ Efter Tilbageflytningen til Selleberg fødtes de 5 yngste Børn, der alle blev døbt i Birkende Kirke. Malthe d. 25.-5.-1688, Anna Cathrine d. 24.-5.-1689, Sophie d. 21.-10.-1690, Ulrik Frederik d. 28.-6.-1692 og Christiane Sophie d. 23.-7.-1694. Den store Børnedødelighed, der præger Tiden, gjorde sig ogsaa gældende i Børneflokkene paa Selleberg, 4 af Børnene døde inden Faderen og blev begravet i Birkende Kirke, først Christina Sophia, hvem der blev „kastet Jord paa om Aftenen“ d. 11.-5.-1682; godt en Maaned efter d. 8.-6. blev Anne Dorthea begravet „ved Middagstid“. Af Sønnerne døde Niels Julius og blev begravet d. 14.-7.-1686, medens den niaarige Wilhelm Frederik begravedes d. 19.-8.-1693.

Til den nærmeste Familie maa ogsaa henregnes Fru Mette Sophies Søster Sidsel Parsberg, der havde fulgt Søsteren og Svogeren til Lundsgaard og fra nu af og til sin Død i mere end 40 Aar knyttede sin Skæbne til Familien Sehested og var Gudmoder til flere af Søsterens Børn. Endnu et Medlem af den nærmeste Familie opholdt sig i disse Aar paa Selleberg, nemlig Frederik Parsbergs Søn Wilhelm, der fandt et andet Hjem hos Fasteren og

Onkelen, medens han Fader som Officer i et dansk Korps deltog i Kampene paa Irland i 1689 mellem Wilhelm III og den fordrevne Jakob II. Under Opholdet paa Selleberg blev Drengen syg og døde. Han blev begravet i Birkende Kirke d. 14.-2.-1694.⁴

Paa Gaarden har der selvfølgelig været en Del Tjenestefolk, selv om Gaarden hovedsagelig blev drevet paa Grundlag af Fæstebøndernes Hoveriarbejde. 1690 nævnes „Fruens Pige paa Selleberg“, 1695 en Ladefoged, en Kusk og 3 Piger. Sehested sørgede for, at Børnene fik en ordentlig Uddannelse, saaledes nævnes gentagne Gange, at der er „Præceptor“ paa Gaarden.⁵ Om det daglige Liv paa Gaarden ved vi selvfølgelig intet, men et enkelt Træk er dog bevaret, der fortæller os lidt derom. Sehesteds ældste Søn Hannibal har en Dag, da Faderen formodentlig ikke var hjemme, kigget i Biblioteket og fundet en Bog „Orientalische Reisebeschreibung“, trykt i Frankfurt 1671, han har bladet i den, i Tankeløshed har han klippet i den, og pludselig er han blevet klar over, hvad det er for noget forfærdeligt, han har gjort, og af Angst for Følgerne har han skrevet følgende lille Vers.

„Her bedes om Pardon, jeg sad i dybe Tanker
og klippede dette Blad: hvor paa min fader anker,
desvær, det er nu gjort; et barn undskylder mand
hvad skade det og gjør, aff ungdoms uforstand.

Jeg er imidlertid och altid
hierte gammel papa
maa Straffens Plage Betages
Eders ydmyge tiener

hannibal sesteds.“⁶

Desværre melder Historien intet, om den lille Hannibals Ønske gik i Opfyldelse, men forhaabentlig har Jens Steen Sehested haft saa megen Sans for Humor, at han har ladet Naade gaa for Ret.

Vi vil gerne vide, hvem der i disse Aar har hørt til Sehesteds

nærmeste Omgangskreds, det er ikke meget, der kan oplyses derom. Hans Nabo var den rige Generalløjtnant von Løwenhielm til Vejrupgaard, Møens tapre Forsvarer fra Karl Gustavkrigene; men om der har været mere end forretningsmæssig Forbindelse mellem dem, faar staa hen. Det er nok snarere blandt gamle Officerskammerater, man maa søge hans Venner og Bekendte som den Ritmester Hans Ottesen i Espe, der sammen med sin Hustru Fru Kirsten Gans stod Fadder i Espe Kirke til Sønnen Wilhelm Frederik. Blandt de øvrige Faddere til hans Børn nævnes af Adelspersoner Henrik Gyldenstjerne til Boltinggaard og hans Frue Fru Anne Helvig v. d. Kuhla, til Familiefesterne kom ogsaa Jens Høeg til Rørbæk med sin Frue Fru Anne Urup og Datteren Margrethe Høeg, adelige, hvis økonomiske Forhold i mangt og meget minder om Sehesteds. Ogsaa de omboende Præster har haft deres Gang paa Selleberg som Provsten i Rynkeby Cornelius Olufsen Lip og hans Hustru. Som Fadder til Datteren Sophie nævnes den jyske Sognepræst Søren Jensen Bornemann, en Broder til Sehesteds Sognepræst Hans Jensen Bornemann, hvem han kalder sin „oprigtig befundne Ven og Tjener“. Da han døde i 1690, satte Sehested sin „trohjertede og højtelskede Sjælesørger“ dette Æresminde, der staar paa hans Gravsten i Marslev Kirke.

„Her ligger Bormand Dydens Søn
 Hans Kjerne Sjæl har Himmel Løn.
 Han lærte os i Ansigts Sved
 I hans høielsked Menighed.
 Derfor o Læser hvo du est
 Og lad for denne Himmelgjest
 Som priselig var begaved
 Her blev hans Skall begravet.
 Og var i Herrens Tempel
 Et trøstelig Eksempel
 Drag disse Ord til Minde
 Dig med Priis offer finde.“

Det var nu ikke alle, der gav Pastor Bornemann dette Skudsmaal, hos Wiberg hedder det om ham, „om han fortælles meget, som ikke alt har været til hans Ære“, men det er maaske netop det, som Sehested har sat Pris paa hos Bornemann. Meget sjældent optræder Herskabet paa Selleberg som Faddere i Birkende og Marslev Kirker, det maa da ses som et Bevis paa det venskabelige Forhold mellem Sehested og Præstefamilien, naar han og Fru Mette Sophie Parsberg i November 1686 stod Faddere til Præstens lille Søn; den samme Velvilje viste de den nye Sognepræst Jesper Hieresen Juel ved i Oktober 1691 at staa Fadder til hans Datter; Sognepræsten var Søn af Storkøbmanden Hiere Jespersen i Odense, Sehesteds Forretningsforbindelse gennem flere Aar.⁹

Sehesteds gamle Venner fra Københavnertiden dukkede ogsaa op paa Selleberg, og selv om han sad haardt i det, var han dog ikke bange for at række sine gamle Venner en hjælpende Haand, hvad Digteren Poul Pedersen nød godt af. Han opholdt sig i Slutningen af 1680erne hos Sehested, og hans Roman „Don Pedro af Granada“ er formentlig skrevet paa Selleberg, givet er det, at Fortalen er skrevet paa Fyn.¹⁰ Sehested har sikkert været interesseret i Vennens Arbejde, og intet er til Hinder for, at en anden god Ven fra Københavnertiden Thomas Kingo kan have været med i Drøftelsen af Poul Pedersens Arbejde. Kingo kendte Vejen til Selleberg, som omtalt viede han Jens Steen Sehested og Mette Sophie Parsberg, og han stod i 1688 Fadder til Malte Sehested. Vejen har formodentlig ikke været længere fra Selleberg til Bispegaarden i Odense; Kingo var i disse Aar fuldt optaget af sin Salmedigtning og kan godt have søgt Bistand hos sin Digterbroder, hvis Digtning han værdsatte.

Sehested havde heller ikke opgivet Digtningen, foruden Æreminde til Bornemann foreligger der flere Lejlighedsdigte fra hans Haand, hvorved vi yderligere faar Kendskab til de Mennesker, der har hørt til hans Vennekreds. Han har saaledes staaet i venskabelig Forbindelse med Braheslægten; i Karen Brahes Bibliotek findes

da ogsaa en Bog, der er en Gave fra Sehested til Karen Brahes Fader Preben Brahe til Hvedholm. Det er den før omtalte „Orientalische Beschreibung“, og Sehested har ledsaget Gaven med denne Sonet, der er dateret „Lundsgaard 4. Januar 85“.

„Was Orient Vermag, kan dieser Author weisen
 der als ein rechter Christ zu sterben war bereit
 und sich fast überall gefunden weit und breit
 im Leidens ungemach Ægypthen durch zu reisen,
 doch stedze war bedacht den höchsten Gott zu preisen
 woll dem, die so wie Er mit Glaub und Andacht streit
 bis man erlangen kan die Cron der Ewigkeit.
 O treuer Carmelit: Gott wird dich wilkom heissen
 Her Brahe, liebste freund nehmet dieses mein geschenk
 als freund und bruder auf, und sei mir eingedenk
 viel mehr auf Euer Gunst als wegen meine Gabe,
 was mir befohlen ist, erfordert Plicht und Schuld
 mein Hertz ist Euer ganz, ich gebe was ich habe
 drum schliesset mich als freund, in Euer gunst und huld
 als meines hochzuehrende

Herren Brudern

dienstergeben und pflichtschuldigste
 diener

J. Sten Sehested.“

Et andet Vidnesbyrd om den nære Tilknytning til Jørgen Brahe og hans Familie er et Bindebrev fra Sehested til Karen Brahe. En Sommerdag i Aaret 1692 paa St. Cathrines Dag, den 2. August har Sehested paa Selleberg skrevet dette Brev til den 35aarige Karen Brahe. Han har besøgt Familien sidste Aar, men er nu forhindret i at komme til Engelsholm, hvor Karen Brahe bor, men i Stedet for lover han at komme til Vinter med sin Hustru. Bindebrevet lyder saaledes:

„Høiædle og velbaarne, dydfuldkomne

Jomfru — høitærede kjære Søster!

Din Knegt fordrister sig, høiædle Byderinde!
i huld Oprigtighed med dette ringe Brev
Din Scepter-værdig Haand lykønskelig at binde;
kanske det nu er glemt, det sidste som jeg skrev,
Jeg er, det vedst du vel, saa længe som jeg lever
Dit tjenstbar Kreatur; vær du mit Venskabs Ven,
endskjønt at Rygtet Dig for Andre høit bebrever —
Du har mit Vidnesbyrd af Hjærte, Mund og Pen.
Jeg var ulykkelig, hvorvel jeg yderst stræbte,
at komme der, Du varst, og did jeg Løfte gav,
Forhindring var den Trolde, som Villiens Foster dræbte.
Thi beder inderlig om mild og naadig Straf.
Mild-yndigst Englenor, selv Dydernes Fyrstinde!
Jeg længes dig at se udi din Engleborg;
kan som forgangen Aar jeg dig i Velstand finde,
da er jeg lykkelig; Din Modgang er min Sorg!
Vil Vinteren staa bi med en bestandig Bane,
som det vel at ønske var, at komme fort afsted,
da maa du vente mig udi en smækker Kane;
Mettaphosia^a vil ogsaa følge med.
Hun hilser imidlertid sin hulde Venskabs Broder,
min gamle Gunst — Papa og hendes Courtisan
I Søskend hver især, som hun med Ønsk' anmoder
I drager Eder selv den samme Hilsen an.
Af samme Skyldighed vil jeg og tjenstlig hilse
med alt det Godheds godt, som ei at tvile paa:
Jeg ønsker Eder all' Velstand, Fred og Frelse,
og at evindeligt det Eder vel maa gaa!
Lev vel og glædefuld med Fader, Søskend', Frænde!

a) Mette Sophie Parsberg.

Hermed er Knuden knytt'! lev, Engledukke, lev!
I Tanken kysser jeg din scepter-værdig' Hænder
og døer en Knegt for dig, som aabner dette Brev.
Selleberg paa St. Catharina Dag An. 1692."

Udskriften

„Den høiædle og velbaarne Jfr. Jomfru Karen Brahe til Østrup-
gaard, min høitærede kiære Søster dette allertjenligst
a Engelsholm.“ 11

Med sine gamle Venner i København holdt Sehested Forbindel-
sen vedlige, og under et Ophold i København i November 1684
traf han sammen med den norske digter Dorthea Engelbretsdatter;
fra dette Ophold stammer denne Sonet, som findes i et Vise-
manuskript i Stiftsbiblioteket i Odense.

„Sindets fornøjelige Tanker til den ædle, konstoplyste og dyd-
fuldkomne Matrone Dorthea Engelbretsdatter, min høitærede By-
derinde.

Sonet.

Jeg er som fra mig selv i dybe Tankers Dvale,
mit Hjert' og Mund er rørt, jeg er som ikke mig,
O' Dydfuldkomne Sjel, jeg ærer, elsker dig,
og ønsker inderlig engang med dig at tale.

Sig selv kun naar og hvor? Du har mig at befale;
Jeg stoler paa din Gunst, min Pligt skal yttre sig,
Din konstoplyste Aand gjør dig udødelig!
Men for din Rygtes Soel mit Skyggeværk maa dale

Jeg er som fra mig selv, du danske Svada! du
Betvinger med din Konst mit Hjerte, Sind og Hu.
o' Krone for din Slægt! O' Speil for alle Quinder.

Jeg ærer, elsker dig, din Dyd, din ædle Konst
og store Videnskab er det, som mig forbinder.
Forlad min Dristighed og slut mig i din Gunst.

Haffn. d. 11. November 1684

I. Sehested.“

Paa denne Sonet modtog den „velædle J. Sehested“ følgende Svar.

„Er Spurven end undskyldt at holde Dands med Tranen,
Tør hun end yttre sig? Min Herre, det gjør Vanen,
Hør Sehested, tappre Helt, berømmelig Poet,
Sonettet drog saa ret i Kap med en Magnet.
Jeg blev til Stue-Gjeld(?) og snart en Alen højere
Af meddelt' søde Vers, de mig saavel fornøjer;
Guld var hver Tøddel værd og meer end Tusind Tak,
Gjensvaret lyder saa: Gid han kuns hører Snak.
Jeg holder Huus til Fjelds, blandt Gjæs og Norske Gienter,
Og der kom gammel Frost i mine Complimenter,
Forlad mig da, Monsieur, at jeg far ligefrem,
Lintøjet falder grovt, hvor Graasteen har sit Hjem.
Der staaer og ikke strax Parnassi Top tilrede,
Hvoraf et simpelt Kræ(?) gjør mange Kaale fede,
Thi Landet ingentid i Vand staaer overalt,
Af Heliconis Brønd, herfor peromnis faldt.
Dog plejer man at faa sød Fisk i salte Vande,
Den Ducas staaer perfect indsyttet i min Pande,
Hr. Obrist Lieutenant maa troe mig, om han vil,
At der i alle Land er brodne Potter til.
Kanske min Digtekunst er kommen, naar vi grandsker,
For Orde hist og her, omtrent som Kjøge Handsker,
I det og andet meer er Sehsteds Skrifter net,
Min Stiil er qvindelig, simpliciter og slet.

Nej, Sehesteds kloge Pen i sin Værdi skal blive.
 Sex-Sinke han forud mig rimelig kan give,
 Som selv har været med og Rosen til sig drog,
 Da Mester Skjalde har afløftet Peder Krog.
 Men hvorom alting er, for Dyd og Qualiteter
 Han billig regnes kan blandt herligste Poeter;
 Den Roes jeg aldrig naar paa mange Mile nær,
 * Altingest hvad det er, Værdien med sig bær.
 Naar Værket kun hos Gud for god kan blive funden,,
 Har jeg arbeidet vel, og ald mit Ønske vunden,
 Nu nok paa denne Tid, min Tale han skal faae,
 I Dag det ikke skeer, mit Hoved værker saa,
 Vær vis paa, noble Sjæl, mig tit i disse Tider
 Smaalængtes efter ham, men kom dog ikke vider.
 Adieu! og grand Mercy for hvert et Ord, han skrev,
 Imorgen haaber jeg her vanker muntligt Brev.

Hafn. d. 11. November 1684

D. Engebrets D.“ 12

Foruden adskillige trykte Lejlighedsdigte, der stammer fra hans Boheme- og Soldatertid som f. Eks. Lykønskningsdigte til Christian V og Eiler Holck, er bevaret et trykt Bryllupsdigt fra 1686 til Renteskriver Math. Rasmussen og Catherina West.¹³ I Karen Brahes Bibliotek findes flere utrykte Digte, der skyldes Sehested. Blandt dem maa fremhæves denne Gravskrift over en af hans gamle Officerskammerater Oberst Holger Trolle til Rygaard.

„Kand Dyd og Tapperhed fuldkommen nok beskrives
 Da kand og saadan Roes dend brave Trolle gifves;
 thi hand var Dydens Søn af Edel byrd og blood,
 Strid-hærdet, wel forsøgt, oprigtig, Eyegod!
 nu kand hans Helte naun for Efter-Verden lefve,
 Ja! Rygtet vil hans Dyd udødelig bebreffe,

sin Konge var han troe, for fienden uforfærd,
thi lefver han end nu med Roes hos læg og lærd.
Hans Lifv og Lefnets-løb tog en Gudfrygtig Ende,
Ja! hand loed som en Dansk af Dyd sin Idræt kiende.
Af Dyd og Tapperhed tog hand sin lefve lyst
ind til en Engle-Siæl foor af et Trolle-bryst.“¹⁴

Alle Dage stod Sehested sin Faders Slægt nær, og han maatte derfor blive særlig begejstret for Niels Juels Sejre i den skaanske Krig. Niels Juel var Hannibal Sehesteds Søstersøn og følgelig Sehesteds Fætter; efter Slaget i Køge Bugt udsendte han et „Paa-mindelig Ære-Dict“ til Niels Juel, hvori han kalder ham „min Høy-ærede Herre oc Velyndere tilegnes dette aff den, som glædefuld siger Juel Slog Svensken“.¹⁵ Niels Juel har sikkert hørt til de Slægtninge, der støttede ham i de vanskelige Aar og hjalp ham i hans Bestræbelser for at faa Lov til at føre Sehestedernes Navn og Vaaben. Niels Juels Død fremkaldte derfor ogsaa fra Sehesteds Haand et „udødeligt Æreminde“, formentlig det sidste han har skrevet; det blev trykt i Jespersens Ligprædiken over Admiralen, Dets Slutning lyder saaledes:

„Her ligger Juel den Danske Mand,
En Mod-bevæbnet Kiempe,
som stridde for sit Føde-Land,
og Fienden kunde dæmpe,
Thi han var kieck og Eye-god,
Det var hans Lyst og Glæde
med væbnet Haand og Helte-Mood
Paa Fiendens Hals at træde

tiestlig opsat
af

Den Sal. Herris og det gandske Huses
Pligt-skyldigste Tiener
Jeg Skriver Sørgelig.“¹⁸

Men af alle sine Slægtninge var der dog ingen, som han i den Grad stod nær som sin Halvsøster Christiane Sophie, Grevinde Wedell. Al den Hjælp og Støtte, Sehested og hans Familie i Tidens Løb modtog fra Herskabet paa Wedellsborg, gaar sikkert tilbage til hende. Det var derfor et smerteligt Tab for ham, da hun døde i 1694. Sehested rejste til Wedellsborg og var til Stede ved Begravelsen. Bircherod fortæller, at hendes „Ligbegængelse“ fandt Sted om Aftenen den 10. Februar i Wedellsborgs Kapel, og her „parenterede“ Sehested over hende paa Tysk, medens Sognepræsten til Husby holdt „Liig-Sermon“ for Alteret paa Dansk.¹⁹

Efter at Sehested havde taget fast Ophold paa Selleberg, blev Lundsgaard bortforpagtet, medens han selv synes at have drevet Selleberg, den var imidlertid efter hans egen Tilstaaelse ved Overtagelsen i daarlig Tilstand, og det gjaldt baade Gaard og Gods.²⁰ Han har sikkert ikke været nogen særlig dygtig Landmand; at strejfe om med Bøsse og Hund som en anden Landjunker har været ham kærest. Jagtforordningen af 8. Decbr. 1688 maa derfor have været et haardt Slag for ham, da der ifølge den krævedes 200 Tdr. Htk. Bøndergods for at opnaa Jagtfrihed, og dette Gods maatte ikke ligge mere end to Mil fra Hovedgaarden. Saa meget Bøndergods hørte ikke til Selleberg, og Sehested maatte derfor kun nyde Jagtfrihed paa sine Enemærker; han saa da ingen anden Udvej end at sende et Bønskrift til Kongen. Mere end noget andet giver det et Billede af, hvad Jagtens Glæder betyder for ham, og det maa siges at være velegnet til at gøre Indtryk paa den jagtglade Christian V.

„Stormægtigste Arfve-Konge allernaadigste Herre
 Her knæler jeg som Knecht o Helt for dine Fødder,
 Din øynes Majestæt see mig i Naade an!
 Og Tenk dett bønner gaar fra mine hierte rødder,
 behiert mit bønne-suk — o Konge Christian.
 Stormægtig arfv-monarch Vort levnets Low og Lykke,

Vort haabnings øye, vær naadig at samtykke
 huusval mig med ditt Ja ud af din Konge-Stoel!
 Jeg har fra barnebeen till dyd mig leede lade
 og aldrig skeytet ud af overdaadighed:
 i Skolen har Jeg vend de tonge Lærdoms blade
 og der jeg bogen slap mig mandelig beteed.
 Ja dett er Gud bekiend hvorledes jeg har leved
 og end møysommelig i Tiden mig begaar:
 Vel har min Konge mig med Værdighed bebrevd
 mens ach mig fattes dett som paa benaading staar.
 Nu har dog seelv et hiem mit daglig brød at nyde,
 dog med besværlighed jeg stræber mens jeg kand
 min Jorde-bogs ringe taxt vil Jagten mig forbyde;
 thi er og lover jeg bekymret i min Stand.
 Jeg er som fra mig sielv naar andre dagen ender
 med Jagt og Skytteri, lyksalig Tidsfordriv,
 mit Levnets Element: hvor over jeg bekiender,
 att stilhed er min død, jeg er alt tong og stiv.
 her er desvær' hos mig kun lidet gott at hente,
 en hare og en fugl der med er det bestilt.
 Gods kiøbe kand jeg ej, thi Jeg maa giæld for-rente.
 Landsfader gifv dett brefv som et benaadings-skilt!
 saa kand den haabnings-kaaes(?) mit usell smaa-cræ spare,
 at faa i nød og trang en sanked skilling for,
 som passer sig til skatt og udgift prompt att svare,
 men hvis dett ikke skeer, da har jeg trange korr!
 Jeg raaber Himlen an till Gud udj dett høye,
 som er miskundelig att agte bønnens-røst;
 kand nu mit Ønske-suk ditt Konge-Hierte bøye,
 da er min Tillids troe min lykkes Leve-trøst.
 Jeg vil det lover jeg dend frihed ej misbruge,
 at strippe vider ud end der jeg fællad har.
 Jeg er i live død, om Jeg skall længer huge

i Huuset ved min graf hos Kanden som min bror.
 Drik, sværm og søleri, spill, dobbel natte-sæde
 en Helbreds pestilens før stilheds levnet till.
 Jagt er en medicin, min leve-lyst og glæde,
 mit Jordisk paradis. Jeg hader drik og Spill.
 Naar Svæn og Rige-busk, skraael, Klammer, Køle og Klinge
 dend snelle buske-kat af sædet vækker op,
 og pligter under et af aabnet Hals og bringe;
 da rører sig mit blod fra foed til hoved-top.
 O fryde-fuld Music, naar Støvre Harmonerer,
 og ængster sokke-foed den haabnings lekker-steeg,
 ind til han giver tabt og hundene sig keerer,
 Jeg elsker saadan Klang for sang og strenge-leeg.
 O store Norden Gud lad nu din Høyhed kiende
 Jeg kommer end som før med underdanig bøn
 du som est Lykkens-low, begyndelse og Ende.
 benaad den Trygge Knecht og tag af Gud din Løn.
 Jeg vill imidlertid slig Naade aldrig glemme
 med underdanig tak, saa længe jeg er till
 Gud hielpe mig saa sandt min Konge skall fornemme,
 dette jeg med lydighed min pligt-skyld yde vill
 som min
 allernaadigste arfve-Konge og Herres
 allerunderdanigste Knecht og troe undersaat
 I Steen Sehestedt." 21

Bønskriftet gjorde sin Virkning, Christian V forbarmede sig over ham og forundte ham Jagtfriheden, i hvert Fald i Nyborg Amt. Den kgl. Tilladelse førte efter nogle Aars Forløb til en Proces med Generalløjtnant Løwenhielm paa Vejrugaard. I Efteraaret 1694 beskyldte han paa Bjærge Herredsting Sehested for sammen med sin Skytte ulovlig at have jaget og haft Hunde med i Birkende Mark, ikke blot i 1694, men ogsaa det foregaaende Aar, desuden

havde Sehesteds Skytte alene redet med Hunde, mens Kornet stod paa Marken. Birkende Mark tilhørte Generalløjtnantens Bønder, og Sehested havde ingen Ret til at jage der. Sehested paaberaabte sig den kgl. Tilladelse, som han hævdede ogsaa gjaldt der i Odense Amt, hvor han havde Fællid; desuden fremlagde han i Retten to Jagtskilte, det ene med Fru Kirsten Kaas' Vaaben og stemplet 1689, det var dog i Stykker, det andet med Sellebergs Navn og Sehesteds Vaaben; man kunde dog ikke heraf se, hvor vidt den kgl. Benaadning rakte, og da Sehested ikke kunde fremlægge den kgl. Tilladelse og heller ikke efter Jagtforordningen havde det fornødne Bøndergods, blev han dømt til at betale 100 Lod Sølv samt Sagens Omkostninger.²²

Der er ikke Tvivl om, at Sehested har gjort sig de hæderligste Anstrengelser for at forøge Bøndergodset og derved opnaa den attraede Jagtfrihed, men Midlerne dertil fattedes ham; endnu i 1693 ansøgte han om Frihed til at completere Bøndergodset; efter Rentekammerets Indstilling af 25. Novbr. 1693 fremgaar det, at Sellebergs Bøndergods da kun var 90 Tdr. Htk., alligevel indstilledes han til 2 Aars Frihed, hvad Kongen ogsaa billigede.²³

Det kan have sin Interesse at undersøge, hvordan det gik med Gaard og Gods i Sehesteds Ejertid. Matriklen fra 1688 viser, at der siden 1680 er foretaget Mageskifte med Løwenhielm paa Vejrupgaard baade i Birkende og Marslev Sogne, hvorved Sehested forøgede Bøndergodset. Foruden dette Mageskifte maa nævnes et andet fra 1687 med Fru Mette Sophie Parsbergs Moster, Mette Kaas til Hemmestrup; Sehested afstod til hende deres fælles Gaarde og Gods i Rovsø og Aars Herreder i Jylland mod en Gaard i Kølstrup Sogn i Hundslev By paa 17 Tdr. og 6 Skp. Htk.²⁴ Noget af det Gods, som Parsbergerne overlod ham i 1687, havde han skilt sig af med i 1686, da solgte han Gaarden i Brylle Sogn og By til Storkøbmanden Hiere Jespersen i Odense.²⁵

Hvad hørte da til Selleberg i 1688? Ja, sammenligner man med Matriklen fra 1680, er der Tale om nogen Forøgelse af Bønder-

godset. I Birkende Sogn og By ejede Sehested 5 Gaarde og Vilholm Mølle, heraf var Møllen og de 3 Gaarde erhvervet fra Vejrupgaard, medens 2 af Sellebergs Gaarde i ovennævnte Sogn og By var tilfaldet Vejrupgaard. Desuden ejede han en Jord paa Birkende Mark, kaldet Skindejorden, som han havde tilforhandlet sig af Ditlev Jensens Arvinger i Nyborg, endelig havde han et øde Husmandssted i Birkende By; ogsaa i Marslev Sogn og By havde han ved Mageskifte med Vejrupgaard erhvervet 3 Gaarde mod at afstaa een og havde der ialt 4 Gaarde. I Rynkeby Sogn og By hørte 2 Gaarde til Selleberg, ligeledes kommet fra Vejrupgaard mod 2 Gaarde i Urup By i samme Sogn; en 3. Gaard i Urup var gaaet til Sanderumgaard, saa at Sehested i denne By ejede 2 Gaarde samt Brabæk Mølle. I Rynkeby Sogn i Hundslev, hvor Selleberg intet ejede i 1680, havde Sehested i 1688 4 Gaarde, hvoraf den ene 1680 hørte til Vejrupgaard. I Marslev Sogn og By havde han faaet en Gaard fra Skovsbo, og i Dræby ejede han 5 Gaarde, hvoraf 2 i 1680 tilhørte Skovsbo, to laa til Vejrupgaard, den 5., der 1680 tilhørte Frands Rantzaus Arvinger, blev siden delt. I Rønninge Sogn i Røjerup laa en Gaard til Selleberg. I Aasum Sogn i Raagelund købtes en Gaard. I Fraugde Sogn i Kærby havde han 5 Gaarde, der i 1680 tilhørte Hellerup, Vejrupgaard og Hverringe. I Birkum en Gaard, der 1680 tilhørte Knud Urne. I Kølstrup Sogn i Ladby ejede han en Gaard, der i 1680 tilhørte Morten Skinkel. Gaarden i Rolfsted Sogn i Kappendrup, som 1680 laa til Selleberg, tilhørte nu Sanderumgaard.²⁶

Som tidligere omtalt (p. 29) har Hovedgaarden Selleberg siden 1679 pantsat til Løwenhielm paa Vejrupgaard for 500 Rdl., medens 4 Gaarde i Birkende i 1680 var blevet pantsat til Fru Ingeborg Rodsten for 400 Rdl. Hverken Fru Kirsten Kaas eller Sehested var i Stand til at indfri dem, og da Løwenhielm opsagde Laanet til 24. Februar 1689, maatte Sehested derfor prøve at skaffe Penge andre Steder. Det lykkedes ham at indløse Pantebrevet²⁷ ved at laane 500 Rdl. af Ebbe Christensen ved hans Formynder, Raad-

mand Niels Mule i Odense, mod Pant i Gaarden, der var blevet sat til 24 Tdr. Htk., hver Td. Htk. vurderet til 25 Rdl. Pengene skulde forrentes med 6 % og kunde opsiges med 3 Maaneders Varsel.²⁸ Det var ikke den eneste Opsigelse, Sehested kom ud for det Foraar. Fru Ingeborg Rodsten opsagde sine 400 Rdl. til 11. Juni, og atter maatte Sehested gaa Laanevejen og hos Hans Dreyer laane 300 Rdl. mod Pant i 3 Gaarde i Birkende Sogn og By; Rente-fod og Opsigelsesfrist var den samme som tidligere paa Foraaret, og Renten skulde betales i København.²⁹ Nogle Aar efter var der atter Ebbe i Pengekassen, og Sehested maatte derfor i Marts 1691 laane 200 Rdl. af Oberst Jacob de Bruin mod Pant i en Gaard i Kølstrup Sogn i Hundslev By,³⁰ og Aaret efter gav Generallojtnant Løwenhielm ham et Laan paa 100 Rdl. mod Pant i en Gaard i Birkende Sogn og By.³¹ De 500 Rdl., som Ebbe Christensen havde staaende i Selleberg var i Marts 1689 blevet overtaget af Raadmand Niels Mule i Odense, og da der blev skiftet efter hans Hustru i November 1691, skyldte Sehested Rentepenge for 10 Maaneder,, desuden havde han faaet Varer for godt 100 Rdl., han er den største Debitor, der nævnes i Regnskabsbogen.³² Og da man i April 1692 holdt Skifte efter en anden af Sehesteds Forretningsforbindelser, den odenseanske Købmand Hiere Jespersen, er Sehested ham skyldig godt 30 Rdl. for leverede Varer. Gældsposten havde dog følgende Paategning „som forvise kunde eragtes“.³³ Ligesom Fru Kirsten Kaas havde Sehested ogsaa Forretninger i Nyborg, bl. a. med Købmanden Hans Pedersen Holmer, der i Maj 1696 ved Bjærgø Herredsting stævnedes ham til Betaling dels af leverede Varer for 146 Rdl. dels af et Laan paa 10 Rdl. fra Juni 1693, med Renter krævede Holmer ialt 158 Rdl. Det lykkedes Sehested at bevise, at han havde leveret Købmanden Korn og Smør for 81 Rdl., og Restsummen lovede kan straks at betale.³⁴

Den Pension paa 200 Rdl. aarlig, der i 1681 var blevet bevilget Sehested, var af overordentlig stor Betydning for hans Økonomi. Paa Grund af Statens elendige finansielle Stilling blev denne Pen-

sion inddraget gentagne Gange, 1. Gang i 1685. Det var ikke mindre end en Katastrofe for Sehested, der straks henvendte sig til Landkommisær Monrad, men denne meddelte ham, at siden Overrentemesteren er hjemkommen, er „aldeles ingen resolution om de Gratial-Pensioner deres Betaling ankommen“. ³⁵ „Trængende Nød“ driver en Uge efter Sehested til at sende en Supplik til Overrentemesteren og bønfalde ham om, hvis der intet kgl. Forbud er sket, at beordre Monrad til at udbetale Pensionen. Den er udeblevet i 9 Maaneder, han har kun paa sin „vemodige Begæring“ kunnet faa „en Haandpenge, hvilket til min Subsistens særdeles udi denne onde Tid kun lidet klækker“. Han er overbevist om, at Overrentemesteren vil hjælpe ham, „eftersom han selv min største Patron og Befordre været den pension at obtener“. Han har haardt Brug for Pengene dels til at betale Brødkorn dels til at betale Omkostningerne ved en Proces for Højesteret. ³⁶ Sehested maa virkelig have været i den yderste Nød i Sommeren 1685, han tør i hvert Fald ikke afvente Overrentemester Plessens Svar; allerede en Maaned efter er han i København, hvorfra han straks sendte Plessen en ny Bønskrift. Atter anmoder han Overrentemesteren at beordre Monrad til at lade den resterende Pension udbetale til Nyborg Amtstue, her skylder han 24 Rdl., der saa kunde blive fratrukket Beløbet. Han minder ogsaa Plessen om hans Løfte, at befri ham og hans Familie for Kopskat. Han skylder endnu nogen Skat fra forrige Aar, han har „siden forgangen Jul haft Nød for Øl og Brødkorn“, og paa Grund af Pensionens Udebliven har han ikke kunnet faa Sædekorn, undtagen 6 Tdr. Vaarkorn, saa alt nu „ligger paa en Snes Td. Rug jeg har avlet“, han har ogsaa „stor Fortræd med de forarmede Bønder“. Bønskriften slutter med følgende Hjertesuk: „Dersom min uven vidste min slette Tilstand, da tror jeg, at Medlidenhed fandtes, thi den er saa slet, at jeg ikke videre derom melde vil.“ En halv Snes Dage senere blev Sagen ekspederet til Monrad, og den resterende Pension er formentlig blevet udbetalt i den følgende Tid. ³⁷ Den Sonet paa Hollandsk til Gehejmeraad

Plessen, der findes i Karen Brahes Bibliotek, stammer sandsynligvis fra denne Tid og er et Vidnesbyrd om Sehesteds Taknemmelighed.³⁸

Det er forstaaeligt, at det under disse Forhold har været meget vanskeligt for Sehested at svare Skatter og Afgifter. Et talende Vidnesbyrd herom er et Bønsskrift til Kongen dateret Selleberg d. 16. Februar 1686. Sehested ansøger heri om Eftergivelse af Skatterestancer „formedelst en forfalden Gaard Lundsgaard, som jeg fra Greve Wedell mig dertil forstrakte Penge kjøbt hafver udi forhaabning desbedre at subsistere“. Det er kun ved Hjælp af sin Pension, han har kunnet betale det, han har betalt. Nu søges han ogsaa for Kopskat til et Beløb af 88 Rdl. Denne Skat plejede dog Militærpersoner at være fri for. Hvert Aar har han paa Grund af Misvækst maatte købe Brød- og Ølkorn ved Juletid, desuden har han haft Udgifter med at reparere Lundsgaard „for huus verelse skyld“. Kongen lod Supplikken gaa videre til Rentekammeret, der d. 19. Januar 1687 udtalte, at Sehested skylder 155 Rdl., deraf var de 65 Rdl. for Artilleriheste og Kuske af Selleberg i 1676 og 1678. Det øvrige skyldtes af Lundsgaard fra 1683. Gaarden har ikke Bøndergods nok til at kunne betragtes som en fri Sædegaard. Ogsaa denne Gang kom Christian V ham til Hjælp, d. 15. Februar resolverede han, at Sehested skulde have eftergivet Restancen, men Lundsgaard skulde fra nu af behandles som andre ucomplete Sædegaarde, indtil den completeredes eller Sædegaardsfriheden frasiges.³⁹ I 1689 sagsøges han ved Bjærge Herredsting til Betaling af forfalden Familieskat. En ny Bønsskrift, der er udateret, men formentlig er fra Begyndelsen af 1690erne, viser, at Forholdene er saa fortvivlede, at han tænker paa at opgive Gaard og Gods. Aarsagen er den, at hans Pension atter er blevet strøget, og efter den nye Matrikel maa han „kontribuere af 38 Tdr. Htk. (Selleberg 24 og Lundsgaard 14 Tdr. Htk.) baade „Proprietarius og Bonde“, og det, fortæller han, er ham umuligt uden Pensionen. Han har desuden været forfulgt af Uheld; en Bondegaard paa

8 Tdr. Htk. er afbrændt, uden at han derfor nyder nogen Frihed, en anden Gaard paa 11 Tdr. Htk. er „slet øde, hvoraf jeg i ligemaade . . . har contribueret“. Han ansøger derfor om, at Pensionen maa vedblive og de resterende Skatter nedsættes, „indtil efter Eders Kongl. Maj: allernaadigste Resolution jeg igjen til min subsistence enten militair eller Civil employeres, og jeg som en allerunderdanigst troebefunden Knecht ikke med Kone og Børn, hvoraf 4 Sønner til Eders Kongl. Maj: Tieneste opdrages, skulde gaa fra min med sær Vindskibelighed forbedret Bopæl og udi Alderdom besøge fremmede med Armod“. Det fremgaar af Brevet, at Pensionen er udeblevet fra 1. Januar 1691, og at de skyldige Skatter beløber sig til 400 Rdl. 18. Marts 1693 resolverer Kongen, at Pensionen skal gengives Sehested fra 1. Januar 1691 at regne „indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder“, og Christen Siegfred Plessen skal sørge for, at denne Pension bliver indført i Reglementet.⁴¹ Det blev ikke sidste Gang, Kongen forbarmede sig over Sehested, endnu saa sent som i 1694 modtog han „af naade“ 100 Rdl.⁴²

Intet skulde dog i det lange Løb volde Sehested saa store Kvaler som Købet af Lundsgaard. Købekontrakten er dateret den 30. December 1681, og Ugen forinden havde Sehested tilligemed sin Svoger Frederik Parsberg været paa Nybøllegaard, hvis Forpagter Jakob Habakuk Koch da var Ejer af Lundsgaard, og den Dag var de kommet overens om Købet. Lundsgaard var i 1681 takseret for 22 Tdr. 2 Skp. 2 Fj. og 2 Alb. Htk., og Koch havde i 1674 købt den af den kendte Odenselæge Dr. med. Christopher Balslev for 600 Rdl. Købesummen blev nu fastsat til 700 Rdl., og Sehested skulde yderligere give Koch „20 Rdl. til en Discretion til min Kæreste“. Beløbet skulde betales til Nytaarsdag 1682 med 50 Rdl. + Discretion, Sehested skulde overtage Gaarden til Philippi Jacobi Dag, d. v. s. 1. Maj og da betale 350 Rdl., Restsummen 300 Rdl. skulde erlægges 11. Juni 1682, og naar sidste Afdrag blev betalt, skulde Koch give Sehested „fuldkommen fornøjelig Skøde paa

samme min frie Hovedgaard Lundsgaard med al adelig Frihed og Rettighed", saaledes som han havde modtaget den af Dr. Balslev. Gaardens daværende Forpagter, formentlig Oberstløjtnant Johan Hennings⁴⁴ maatte tage det nødvendige Ildebrændsel i Skoven, men den Skovhammer og det Stempel, Koch havde brugt ved Udvisning i Skoven, blev straks overgivet Sehested. I Jorden var der saaat 6 Tdr. Rug, og hvis der var saaat mere, skulde Sehested betale det.⁴⁵ Af Hennings købte Sehested Heste, Kvæg samt andet rørligt og urørligt Gods.⁴⁶

Pengene blev betalt til de to første Terminer, til anden Termin betaltes 250 Rdl., 50 Rdl. til Koch og 200 Rdl. til Christopher Balslev, der havde Pant i Gaarden, siden han havde solgt den til Koch. Af Købekontrakten fremgaar det, at det er af Nød og Trang, Koch sælger, han skal bruge Pengene til at betale Skatter og til at betale Kreditorerne⁴⁷; Sehested skulde betale 350 Rdl., saa det har allerede ved Overtagelsen knebet for ham, og til den 3. Termin udeblev Pengene. I den Anledning indstævnedes Koch Sehested for Salling Herredsting til Betaling af Resten af Købesummen. Under Retssagen erklærede Sehested sig villig til at betale, naar Koch opfyldte Betingelserne i Købekontrakten nemlig „fornøjelig“ Skøde paa Lundsgaard med frie adelige Friheder, hvis Koch ikke kunde eller vilde det, mente Sehested, Købet maatte gaa tilbage, Koch overtage Gaarden og betale de 420 Rdl., han havde modtaget og erstatte ham hans Bekostning ved Bygningernes Reparation eller ogsaa skulde han nøjes med, hvad han havde faaet, da man ikke kunde give lige saa meget for en ufri Gaard som for en fri adelig Sædegaard. Naar Koch ikke havde kunnet opfylde sin Del af Kontrakten, skyldtes det den kgl. Forordning af 20. Januar 1682 om Sædegaarde, hvorved Lundsgaard mistede adelig Frihed og Rettigheder. Lundsgaard havde oprindeligt været en Fæstegaard under Fjellebro og havde betalt Landgilde og Hovningspenge, den skulde senere ved Mageskifte mere være blevet en Ladegaard end en Hovedgaard. Under Processen

henholdt Sehested sig ogsaa til en Bestemmelse i Balslevs Skøde til Koch, at saafremt noget af Lundsgaards Tilliggende kom fra den, skulde Balslev have rede Penge eller anden belejlig Ejendom.⁴⁸ Ved Dommen blev Sehested dømt til at betale, men han appellerede straks Sagen til Landstinget, men ogsaa Landstingets Dom af 14. Maj 1683 gik ham imod. Dommerne fandt det afgørende, at han efter Offentliggørelsen af Forordningen om Sædegaarde ikke alene flyttede til Lundsgaard og beboede den, men endogsaa forbedrede Bygningerne og betalte en Del af Købesummen, de dømte derfor, at Sehested skulde beholde Gaarden og straks betale de resterende Penge, hvorpaa Koch skulde give ham Skøde paa Lundsgaard, hvad han hidtil ikke havde kunnet gøre, da Christopher Balslev ikke havde faaet alle sine Penge. Det er ret uklart, hvordan Sehested er kommet til den Antagelse, at han har betalt 420 Rdl., med mindre han inden Retssagen har betalt de 100 Rdl., han skyldte fra 2. Termin. Det sidste Ord i Sagen var dog ikke sagt endnu, atter appellerede Sehested Sagen, denne Gang til Højesteret. Ved Hjælp af gamle Skøder og Adkomster søgte Koch at bevise, at Lundsgaard var en gammel Hovedgaard, særlig fremlagde han Brahernes Skøde, idet Preben Brahe havde solgt Gaarden til Dr. Balslev. Ogsaa Højesteret gik imod Sehested, dens Dom den 3. Oktober 1685 stadfæstede Landstingsdommen.

Sehested blev saaledes dømt til at overholde Købekontrakten, og i de følgende 15 Maaneder var der Ro om Sagen. Han fortrød bittert Købet, og da Dr. Balslev i Januar 1687 sendte ham Højesteretsdommen og krævede sin Betaling, var Sehested villig til at lade ham faa Pant i Gaarden, ja, han tilbød ham Lundsgaard for de 398 Rdl., han hidtil havde betalt, samt „en lille Kendelse for Meliorationen“.⁴⁹ Balslev betakkede sig, han følte ingen Lyst til at tage Lundsgaard igen, baade han og Koch vilde redde deres Penge, og derfor transporterede Koch den 22. Marts 1687 sin Fordring paa Sehested til Forpagteren paa Nordskov, Ritmester

Christian Ernst Baltzarn, der ogsaa paatog sig at indfri Kochs Obligation til Dr. Balslev.⁵⁰

Paa denne Maade kom Ritmester Baltzarn i Besiddelse af alle Fordringerne paa Sehested, og hurtigt benyttede han sig deraf. Allerede efter knap en Maanedes Forløb krævede han sine Penge, og da Sehested som sædvanlig ikke havde Kontanter, maatte han give ham Pant i Lundsgaard for 521 Rdl. Pantebrevet er dateret Selleberg den 12. April 1687. Pengene skulde betales 1. Maj 1688, Sehested tog dog Forbehold med Hensyn til Beregningen af Gældens Størrelse, særlig overfor Renten af 214 Rdl. i 2 Maaneder.⁵¹ Saa snart Baltzarn erfarede dette, sendte han omgaaende et Brev til Sehested, heri nægtede han at anerkende Sehesteds Forbehold, han kendte ikke noget til nogen „Misrechnung“, og han bad derfor Sehested for at spare det stemplede Papir „Expresse“ paa Pantebrevets anden Side erklære, at Forbeholdet kun gjaldt Renten af 214 Rdl. i 2 Maaneder, men at han ellers erkendte at være den i Pantebrevet fastsatte Sum paa 521 Rdl. skyldig.⁵² Sehested gjorde, som Baltzarn ønskede, men efterhaanden som Tiden gik, og Tidspunktet for Betalingen nærmede sig, følte han sig mere og mere overbevist om at have forpligtet sig til at betale mere, end han egentlig skyldte, og da han fik Brev fra Baltzarn om i rette Tid at betale det skyldige Beløb, satte han sig i Forbindelse med Jakob Habakuk Koch.⁵³ Han boede paa det Tidspunkt i Langeskov „i det ny Hus, hvilket General Löwenhielm havde ladet bygge“,⁵⁴ og under en Samtale paa Selleberg lovede Koch at give Sehested Tingsvidne paa, hvad han efter hans Mening skyldte Baltzarn. I den Anledning drog Herredsfogeden i Vinding-Bjærge-Aasum Herreder Jens Pedersen Galt og Henning Christopher Jørgensen „sidzhaftig paa Hindemae“ til Langeskov i Slutningen af April 1688. De fandt Koch syg og sengeliggende; han sagde dem, at han havde noget at tale med dem om angaaende den Sag mellem ham, Oberstløjtnant Sehested og Ritmester Baltzarn; „saa sandt som han agtede at møde for Guds blide Ansigt og Dom

og blive et Guds Barn", saa havde han ikke transporteret mere til Baltzarn end de 400 Rdl., som han var berettiget i Lundsgaard, nemlig de 350 Rdl., han skyldte Dr. Balslev, og som Baltzarn havde indfriet, samt 50 Rdl., som Baltzarn gav ham; de øvrige 64 Rdl. + Renter, som Sehested havde forpligtet sig at betale, havde han aldrig overdraget til Baltzarn.⁵⁵ Med den Besked drog de to Mænd til Selleberg, og kort efter døde Koch og blev begravet i Birkende Kirke den 30. April 1688.⁵⁶

1. Maj forfaldt Pengene til Baltzarn, og den 2. Maj sendte Sehested en „Beskikkelse“ til Baltzarns Fuldmægtig paa Nordskov. Han erklærede sig villig til at betale, „naar al Ubillighed og Misregning maa tilsidesættes“, mod Brevens Overlevering eller nøjagtig Kvittering, men hvis han kræves for mere, vil han gaa Rettens Vej. Han anede ikke, hvor han skulde betale Pengene, og da Baltzarn var bortrejst, lader han Fuldmægtigen oplyse ham, hvor Pengene skulde betales. Denne Tilskikkelse blev den 3. Maj læst for Baltzarns Fuldmægtig, der fik en Kopi af „Beskikkelsen“, for hvilken han kvitterede; samtidig maa han have meddelt, hvor Pengene skulde betales; thi Dagen efter sendte Sehested to Mand til St. Knuds Kloster i Odense med Pengene til Baltzarn, d. v. s. det Beløb, som Sehested mente, han var skyldig, nemlig 400 Rdl. De traf ikke Ritmesteren, men Madame Lassen sagde, han var i Vente, hun vilde imidlertid ikke tage imod Pengene, naar det ikke var hele den Sum, som Forskrivningen lød paa.⁵⁷

Saa snart Baltzarn kom hjem, handlede han hurtigt, allerede 23. Maj havde han faaet Landsdommernes Tilladelse til at lade sig indføre i Lundsgaard. Selve Indførselsforretningen foregik den 28. Maj under Medvirken af Herredsfogeden i Sallinge Herred Melchior Berendsen With. Baltzarn blev indført for Forskrivningens Paalydende 521 Rdl. og for Renten fra 12. April 1687 til 28. Maj 1688 35 Rdl., Landsdommernes Udmeldelse 3 Rdl. samt Indførselens Bekostning 12 Rdl.; Omkostningerne og Renten beløb sig ialt til 50 Rdl., for hvilket der blev gjort Udlæg i Sehesteds

Ejendele paa Lundsgaard; der var imidlertid ikke meget at hente, bortset fra 7 Tdr. Rugsæd var der en gammel Jærnkakkelovn, et Dejgtrug, gamle Landbrugsredskaber, nogle faa og tarvelige Møbler samt 10 smaa Skilderier paa Papir, det hele blev vurderet til 25 Rdl.⁵⁸

3 Uger senere den 14. Juni blev Indførslen forkyndt paa Selleberg af Baltzarns Fuldmægtig, og da han og hans Ledsager ikke kunde faa Sehested i Tale, gav de Præceptoren paa Gaarden en Kopi af Indførselsforretningen.⁵⁹ Sehested vilde paa ingen Maade anerkende Indførslen, den var efter hans Mening ganske ulovlig, da han havde tilbudt at betale, hvad han var skyldig; desuden var der aldrig truffet Aftale mellem dem om, hvor meget han var skyldig. Indførslen var foretaget uden Dom, og han var heller ikke blevet stævnet.⁶⁰ I et Brev til Baltzarn af 20. Juni protesterede Sehested da ogsaa mod Indførslen og tilbød at lade uvildige Mænd afgøre Gældsforholdet imellem dem, men Baltzarn svarede, han vilde udlevere alle Breve, naar han fik sine Penge, og han truede med Indførsel paa Selleberg.⁶¹

Sehested stævnedes Ritmester Baltzarn at møde til Bjærge Herredsting den 30. Juli, desuden indstævnedes han Herredsfogeden i Bjærge Herred Jens Pedersen Galt og Henning Jørgensen paa Hindemae samt Anne Pedersdatter sl. Jakob Habakuk Kochs. Da Dagen oprandt, mødte Baltzarn ikke, men Sehested fik Tingsvidne paa Herredsfogedens og Henning Jørgensens Samtale med Koch i Langeskov den 23. April 1687; yderligere vandt Herredsfogeden, at „nogen rum Tid“ før Jakob Koch blev syg og døde, var han med ham paa Selleberg, hvor han overværede en Samtale mellem Sehested og Koch om deres økonomiske Mellemværende, og da sagde Koch det samme, som han havde erklæret paa Sottesengen. Kochs Enke paastod ogsaa, at Sehested kun var hendes Mand 400 Rdl. skyldig, de øvrige Penge var betalt. Baltzarn havde ganske vist faaet Regningen paa de øvrige Penge, men han havde faaet at vide, at den var betalt, og Kvittering var givet, Baltzarn havde

da sagt, at han havde heller ikke i Sinde at gøre sig den nyttig.⁶²

Sehested lod derefter Indførselsforretningens Gyldighed prøve ved Højesteret, men det var vanskeligt for Sehesteds Sagfører at bevise dennes Paastand, da Baltzarn havde en Del af de Breve, Beviset skulde bygges paa. Disse Breve, hævdedes det, burde være overladt til Sehested, da Baltzarn fik dennes Forskrivning; thi da blev de alle ophævede. Indførslen krævedes ophævet. Baltzarns Sagfører fremlagde for Retten Indførselsforretningen af 28. Maj 1688, Forkyndelsen af 14. Juni, Højesteretsdommen af 3. Oktober 1685, Sehesteds Kvittering af 25. Januar 1687 til Dr. Balslev for Tilsendelsen af Højesteretsdommen, Baltzarns og Kochs Overenskomst af 22. Marts 1687, Sehesteds Pantebrev til Baltzarn af 12. April 1687 og Ridemændenes Indlæg af 21. September 1688.⁶³ Den 13. Februar 1689 faldt Højesteretsdommen. Den gik ud paa, at Baltzarns Indførsel i Lundsgaard af formelle Grunde var ulovlig, og han fik en Bøde for sin Fremfærd. Hvad Gældsforholdet mellem dem angik, henvistes det til Afgørelse ad Rettens Vej. Sagens Omkostninger skulde betales af Baltzarn.⁶⁴ Det var selvfølgelig glædeligt for Sehested, at Indførslen i Lundsgaard blev kendt ugyldig, men det var dog kun en halv Sejr, det uafgjorte Mellemværende med Baltzarn stod stadig tilbage, og Sehested kunde vente en ny Proces med de Kvaler og Omkostninger, der fulgte med. Intet tydede paa, at Baltzarn vilde give efter og afgøre Gælden efter Sehesteds Opfattelse. Allerede den 6. Maj 1689 stævnedes Baltzarn Sehested for Bjærge Herredsting og krævede dels, at han skulde indfri sit Pantebrev, dels Sikkerhed for Beløbet. Sehesteds Sagfører ønskede Sagen udsat, da Sehested endnu ikke havde faaet sine Dokumenter i Sagen tilbage fra København. Hvad Sikkerhed angik, mente han, der var Sikkerhed nok i Lundsgaard. Trods Baltzarns Protest blev Sagen udsat i 3 Uger.⁶⁵

Den 27. Maj optoges Sagen paany. Bl. a. fremlagde Sehested et Tingsvidne af 30. Juli 1683, hvoraf fremgik, at Herredsfogeden var Vidne i Sagen og derfor ikke kunde dømme i den, og da

Baltzarn ikke havde faaet nogen anden anvist af Stiftsbefalingsmanden, blev Sagen atter udsat, denne Gang i 8 Dage.⁶⁶ Da Sagen atter kom for den 3. Juni var Emil Christensen i Kappendrup efter Stiftamtmandens Ordre forordnet som Dommer. Sehesteds Sagfører fremlagde nogle Kvitteringer af 6. og 8. Februar og 5. Maj 1682 lydende paa henholdsvis 40 og 20 Rdl., som Baltzarn ikke havde godtgjort Sehested, da Panteforskrivningen blev udstedt, og da Baltzarn alene holdt sig til Pantebrevet, burde han udlevere alle de øvrige Breve og Dokumenter, der vedrørte Sagen, til Sehested.⁶⁷ Den 17. Juni blev Sagen optaget til Dom. Denne gik Sehested imod; selv om Sehested ikke synes at være mere skyldig end de 400 Rdl. + Rente til 1. Maj 1688, saa maatte Forskrivningen og Pantebrevet anses som bindende, og Sehested skulde inden 15 Dage betale Baltzarn 594 Rdl.⁶⁸ 3 Uger senere stævnedes Baltzarn Sehested til Landstinget for at faa Herredstingsdommen bekræftet.⁶⁹ Han krævede desuden, at Sehested skulde betale Omkostningerne, saa hans hele Fordring beløb sig nu til 605 Rdl. Landstingsdommerne mente som Herredsfogeden, at de ikke kunde gaa imod Forskrivningens klare Ord og stadfæstede derfor Herredstingsdommen.

Der kan ikke være Tvivl om, at Dommen har været et haardt Slag for Sehested. Det var i disse Aar, han maatte skaffe nye Laan i Selleberg, han var bagud med Skatterne, og han blev stævnet til Betaling af Familieskatten, senere blev Pensionen inddraget, intet Under at han tænkte paa at opgive Tilværelsen som Godejer for den som militær eller civil Embedsmand. Hvordan han har skaffet Pengene, vides ikke, men han maa ved den Lejlighed have udtømt alle Muligheder for Laan paa Fyn; thi Efteraaret 1690 drog han til København for at rejse Penge. I Apoteker Johannes Kirchhof ved Kong Salomons Apotek fandt han en Mand, der var villig til at laane ham 500 Rdl. mod at overtage det fra Baltzarn indløste Pantebrev med Adkomster og Breve. Desuden nævnes en Akkord, han havde indgaaet med Ritmester Baltzarns

„Kæreste“ i Oktober 1690, men hvad den drejede sig om, vides ikke. Samme Dag, som han fik de 500 Rdl., laante han yderligere 30 Rdl. af Apotekeren, formentlig til at bestride sine Udgifter i København eller til Hjemrejsen.⁷⁰

Da Sehested tog fast Ophold paa Selleberg, bortforpagtede han Lundsgaard til Christian Kjeldsen; efter nogle Aars Forløb opstod der Uenighed mellem dem, og Sehested lod da straks efter Paaske 1689 forhøre, om han vilde flytte fra Lundsgaard. Dette nægtede Christian Kjeldsen og erklærede, at han havde ikke noget med Sehested at gøre, men kun med Ritmester Baltzarn, desuden var Opsigelsen ulovlig, da han ifølge Kontrakten havde 3 Maaneders Opsigelse. Kjeldsen skrev til Sehested og forespurgte, om han maatte beholde Lundsgaard endnu et Aar; hvis Baltzarn havde beholdt Gaarden, vilde han have undt ham det. Det gav Sehested ham Lov til, men i Foraaret 1690 nægtede han atter at opgive Forpagtningen, med mindre Gaarden blev solgt, han paastod, Sehested havde lovet ham den, saa længe han ejede den; han flyttede dog og blev Forpagter paa Arreskov. Sehested mente at have nogle krav paa ham og stævned ham først til Herredsting og dernæst til Landsting, hvor Sagen forligtes.⁷¹ En anden af Sehesteds Forpagtere paa Lundsgaard var Jens Christensen, der senere blev Birkedommer i Ravnholt Birk. Ogsaa med ham havde Sehested Stridigheder, engang blev de forligt i Espe Præstegaard. Bl. a. stredes de om Skovhugst og Salg af Hø og Rugsæd, Sehested førte Sagen baade for Herredsting og Landsting. Landstingsdommen af 22. April 1691 var med Hensyn til det omtalte Forlig til Gunst for Jens Christensen, men de 10 Skp. Rugsæd, som han havde saaet for lidt i Lundsgaards Jord, skulde han betale Sehested, og hvis det ikke var gjort, inden han fraflyttede Gaarden, skulde han betale ham 50 Rdl.⁷² Lundsgaard havde ikke bragt Sehested andet end Sorger og Bekymringer, Købet af den forfaldne Gaard var afgjort en daarlig Forretning, der nær havde ført til hans fuldstændige Ruin; det er forstaaeligt; at han øn-

skede at blive den kvit. I Foraaret 1694 skødede han den til en Handelsmand i Odense ved Navn Daniel Bastiansen⁷³ og samtidig indløste han sit Pantebrev til Apoteker Kirchhof.⁷⁴

I disse Aar havde Sehested ogsaa andre Processer, saaledes stævnedede han og hans Medarvinger Fru Kirsten Kaas' Broder Amtmanden Jørgen Kaas til Betaling af to Obligationer af 17. Februar 1681 paa henholdsvis 1787 Rdl. og 325 Rdl. Ved Odense-Skovby Herredsting blev Jørgen Kaas den 1. December 1691 dømt til at betale Pengene, og Sehested lod Dommen bekræfte ved Landstinget den 2. Marts 1692.⁷⁵ Med sin Nabo Generalløjtnant Løwenhielm til Vejrupgaard havde han i 1690 en Strid om Kirkeladen ved Birkende Kirke. Efter Løwenhielms Anmodning nedsatte Kongen en Kommission til at dømme Parterne imellem, bl. a. blev Biskop Kingo Medlem, det fremgaar ikke, hvad der kom ud af Sagen.⁷⁶

Hvordan Sehested har været over for sine Bønder, kan ikke ses af Kilderne, men hans daarlige økonomiske Forhold har nok medført, at han ikke har været alt for overbærende over for dem. Medens hans Svigerinde, Jomfru Sidsel Parsberg, ofte bar Bøndernes Børn til Daaben⁷⁷, synes hverken Jens Steen Sehested eller Fru Mette Parsberg at have optraadt som Faddere for Bøndernes Børn. I Aarene 1690—95 havde Sehested flere Processer med sine Bønder vedrørende ulovlig Skovhugst og en enkelt Gang stævnedede han en af sine Bønder i Dræby for resterende Landgilde og Hovningspenge.⁷⁸

Sehesteds sidste store Proces var mod Bønderne i Birkende, som han i Efteraaret 1694 beskyldte for ulovligt at have indtaget hans Kvæg, som var inddrevet paa „Ævredsbed“ i Birkende Mark, hvor han ejede „Grund og Ejendom“. Han forlangte derfor, de skulde skaffe Kvæget igen, som de havde indtaget. Bønderne nægtede ikke, de havde indtaget Sellebergs Kvæg, men de havde først to Gange bedt Sehested holde Kvæget fra deres Mark, og 3. Gang havde de efter deres Husbond Generalløjtnant Løwenhielms „Beskikkelse“

leveret det paa Selleberg; og da Sehested ikke var hjemme, blev det overleveret til Fru Mette Sophie Parsberg; Skolemesteren paa Gaarden var da kommet ned til Bønderne og havde meddelt dem, at hverken hun eller hendes Folk vilde tage imod Kvæget. Dette havde imidlertid ikke den forønskede Virkning, Bønderne var lige-glade, gik deres Vej og lod Kvæget staa i Sellebergs Gaard, de lukkede dog Gaardledet efter dem, men saa var Ladefogeden kommet med en Dreng og havde drevet Kvæget ud af Gaarden, igennem Sellebergs Løkke ned i Birkende Mose. Bønderne fremlagde et Tingsvidne af Bjærg Herredsting af 11. maj 1618, hvori var indført et Tingsvidne af samme Ting fra 21. Juni 1591, hvorved Sellebergs daværende Ejer Lage Urne havde mageskiftet med Bønderne i Birkende og forpligtet sig og sine Efterkommere til ikke mere at inddrive noget Kvæg i Torsmark, naar den laa som Fælle. 27. Oktober 1694 faldt der Dom i Sagen. „Eftersom dette gamle tingsvidne kun melder om fælled og ikke om Ævredsbed“, saa ses der dog, at Oberstløjtnanten nok kunde have nogen føje til sin Paastand, men da der ikke i Mands Minde havde været Strid om Torsmarks Fælle eller Ævregræsbed, og Loven ikke gjorde Forskel paa Fælle og Ævred, og Bønderne i Birkende havde haft Hævd i over 100 Aar, saa havde Bønderne ikke begaaet noget ulovligt ved at optage Kvæget, og derfor frifandtes de. Sagens Omkostninger skulde Sehested betale med 3 Rdl. til Generallojtnant Løwenhielm.⁷⁹ Sehested appellerede til Landstinget, der stadfæstede Dommen og paalagde ham at betale Sagens Omkostninger med 2 Rdl. til Bønderne i Birkende.⁸⁰

Det lakkede mod Slutningen af Sehesteds Tilværelse som Godsejer; den havde ikke været nogen Dans paa Roser, en stadig Kamp for at holde sig oven Vande præges disse Aar af. Sehested blev til sidst træt af den udsigtsløse Kamp. Selleberg blev bortforpagtet, allerede i Maj 1696 nævnes Forpagteren paa Selleberg,⁸¹ og 2 Maaneder efter den 1. Juli solgte han Gaard og Gods til Generallojtnant Løwenhielm. Gaardens Htk. var 24 Tdr. Bøndergodset

bestod af 5 Gaarde og et Gadehus i Birkende Sogn og By, 2 Gaarde og 2 Gadehuse i Marslev Sogn og By, 5 Gaarde og 2 Gadehuse i Rynkeby Sogn i Urup By, Brabæk Mølle, 1 Gaard og 2 Huse i Kølstrup Sogn i Hundslev, en Gaardspart i Munkebo Sogn i Dræby og et Gadehus, 1 Gaard i Rønninge Sogn i Røjerup og endelig en Gaard i Rolfsted Sogn i Kappendrup. Bøndergodset var saaledes blevet formindsket siden 1688, og desuden var der i den mellem-liggende Tid sket en Del Ændringer.⁸² Ved Salget blev Sehested i Stand til at indløse de 3 Pantebreve, han havde udstedt til Raadmand Niels Mule, Hans Dreyer og Oberst Jakob de Bruin mod Pant i Hovedgaarden og nogle Bøndergaarde. Beløbet var paa 1000 Rdl., og alle 3 Pantebreve blev annulleret og kasseret d. 16. Juli 1696.⁸³

Hvilke Planer Sehested havde for Fremtiden, og hvordan han havde tænkt sig at ernære sin Familie, er vi ganske uvidende om. Vi har set, hvorledes han tidligere havde tænkt paa at søge civil eller militær Befordring, og det er muligt, at noget saadant har været hans Hensigt. Foreløbig gjaldt det om at finde Bolig, og som saa mange Gange før, kom Hjælpen fra Familien paa Wedellsborg. I 1688 havde Svogeren, Greve Wedell købt Rugaard for at komplettere det Grevskab, han havde faaet oprettet i 1672,⁸⁴ og nu tilbød han Sehested at tage Ophold paa Rugaard med sin Familie. Allerede samme Sommer flyttede Sehested og hans Familie fra Selleberg til Rugaard, og den 21. August er Fru Mette Sophie Parsberg Gudmoder i Bogense Kirke til Konsumtionsforvalterens Søn og lidt senere til Rektorens Søn.⁸⁵ Sehested maa have reddet nogle Penge ved Salget af Selleberg; thi han er i Stand til at laane en Mand ved Navn Daniel Busck 400 Rdl. mod Pant i hans Gaard i Bogense med „mobiliier og hans middel og formue“. Pantebrevet er dateret den 7. December 1697.⁸⁶ Daniel Busck var da Købmand i Bogense, han stammede fra Flensborg, havde været Købmand i Odense, Spisemester i Graabrødre Hospital og senere Forpagter af Elvedgaard.⁸⁷ Det var ikke nogen god Forretning, Sehested gjorde

ved den Lejlighed, den skulde med Tiden blive lige saa ødelæggende for hans Familie som Købet af Lundsgaard. De Kvaler og Fortrædeligheder, som dette Pantebrev gav Anledning til, skulde han dog ikke opleve; thi kort Tid efter maa han være afgaaet ved Døden. Da Veflinge Kirkebog er brændt, kender vi ikke Dødsdagen, men Sehested maa være død i Tiden mellem 7. December 1697 og 18. Januar 1698, den sidstnævnte Dag nævnes hans i Bogense Tingbog som værende død. Vi ved heller ikke, hvor han ligger begravet. Der kan nu ikke være Tvivl om, at han ligger begravet i Husby Kirke; en af hans Døtre, der døde i Bogense nogle Aar efter, blev ført til Husby Kirke, vel netop fordi Faderen laa begravet der. I Nationalmusæets Arkiv findes ingen Oplysninger om Gravkammeret i Husby, dog nævner Vedel Simonsen i sine Samlinger til Husby Sogns Historie fra 1832, at der „strax neder for (Alteret), saavel i som uden for choret, er en anden aaben saakaldt Gyldencrones Begravelse under Jorden, i hvilken der og staar Sehesteder, og hvorover ligger en Ligsten med Familiernes dertil hørende Vaaben rundt om anbragt, men uden Inscription — — —“. ⁸⁸ Kilden til Vedel Simonsens Meddelelse nævnes ikke, men meget tyder paa, den er rigtig, men Sehestedgaaden kan sikkert ikke løses, før Nationalmusæet foretager en systematisk Undersøgelse af Husby Kirke.

Mandens Død maa have været et haardt Slag for Fru Mette Sophie Parsberg, der nu sad alene tilbage med 7 Børn i Alderen fra 17 til 4 Aar. Hun har set sig nødsaget til at skille sig af med, hvad der kunde undværes og gøres i Penge, saa hun og hendes Børn kunde faa til Livets Ophold. Hun lod derfor i April 1698 paa Klíngenbergh i Odense afholde Auktion over Bøger, Mobilier m. m. Det har formodentlig været Mandens efterladte Bogsamling, hun ved den Lejlighed skilte sig af med. Paa Auktionen solgtes i alt et Par Hundrede Bøger omhandlende mange forskellige Emner. ⁸⁹ De mange Rejsebeskrivelser og geografiske Bøger vidner om Sehesteds Interesse for den Verden, der laa uden for Danmark.

Her findes Adam Olearius' Beskrivelse af en Rejse til Moskva og Persien, Sebastian Müllers *Cosmographi* fra 1550, v. Mandelslo's „Morgenländische Reise-Beschreibung“, en ostindisk Rejsebog, en italiensk Vejviser samt en Italiensbeskrivelse. Den antike Litteratur er repræsenteret ved 2 Eksemplarer af Birgitte Thotts Oversættelse af Seneca, desuden ejede Sehested Ovids *Metomorphoser*; ogsaa Værker af romerske Historikere som Livius, Florus og Sveton findes i Samlingen. Den historiske Litteratur er i det hele taget pænt repræsenteret i Sehesteds Bibliotek. Philip Commines *Historie*, Lyskanders *Danmarkshistorie* fra 1622 kan fremhæves foruden Peder Clausens Oversættelse af Snorre Sturlasons „Norske Kongers Krønike“ samt hans „Norges Beskrivelse“, særlig findes en Del Bøger omhandlende han egen Tids Historie, ikke blot Danmarks, men ogsaa de øvrige europæiske Landes Historie. Hertil kommer Bøger om Havekunst og Lægevidenskab; det kan ikke undre, at en gammel Rytterofficer som Sehested har Bøger vedrørende Hestens Pleje og Sygdomme. Jura er bl. a. repræsenteret ved Christian IV's norske Lovbog. Der er Haandbøger i Krigskunst, Leksika, franske Grammatikker og endelig en Del religiøs Litteratur og Ligprædikener. Sehesteds samtidige danske Digtere som Bording og Kingo findes ikke, men formodentlig har Fru Mette Sophie netop beholdt deres Værker, det forekommer næsten utænkeligt, at Sehested ikke skulde have ejet deres Digte. Langt de fleste Bøger, der sælges paa Auktionen, er paa Tysk, enkelte paa Hollandsk. Formodentlig har Sehested anskaffet sig Bøgerne lidt efter lidt, nogle er vel nok købt under hans Omflakken i Udlandet, andre har han vel arvet, f. Eks. gennem Parsbergerne, og det er vel ikke helt utænkeligt, at nogle af Bøgerne vedrørende Norge kan stamme fra Hannibal Sehested; maaske har han selv indbundet nogle af Bøgerne, paa Auktionen sælges bl. a. „en Træskrue til Bogbinderiet“. Køberne paa Auktionen er hovedsagelig Byens Præster og Lærerne ved Gymnasiet og Latinskolen, samt Byskriveren. Nogle enkelte Haandværkere forekommer dog som Handskemageren Christian Hansen og Knud

Blikmager. Bøgerne blev saaledes for langt den største Dels Vedkommende i Odense, men ingen af dem synes at være havnet i Fyns Stiftsbibliotek eller i Odense Katedralskoles Bibliotek, en enkelt Bog findes som tidligere omtalt i Karen Brahes Bibliotek paa Landsarkivet.

Paa Auktionen solgtes ogsaa Sehesteds Heste, ikke mindre end 10 blev solgt, heraf købte Fru Mette Sophie Parsberg dog selv 6 for 116 Rdl. Desuden solgtes et Par Stude; foruden Hestene købte hun en Gris for 3 Rdl. og en Postvogn med Vinger for 11 Rdl. Ogsaa Seletøj og Ridetøj blev solgt. Som gammel Militær og ivrig Jæger havde Sehested selvfølgelig en Del Vaaben, f. Eks. solgtes en riflet Flint „med salig Sehesteds Navn paa“ og en Fyrbøsse med Verner Parsbergs Navn og Aarstallet 1679. Den ældste Søn Hannibal Sehested sikrede sig nogle af Faderens Vaaben, et Par Fyrpistoler, et Sværd med Aarstallet 1661, en „stichat“ med et Rundfæste, 2 Par Støverkobbel og 2 Halsbaand med Ringe samt en Hirschfänger med et nyt Cordevansgehæng med Sølvbukler og Spænder med Tilbehør. Af Møbler solgtes 6 høje „Ryslæderstole“. Noget Sølvtoj, Sengetøj og Gangtøj skilte man sig ogsaa af med. Raadmand Niels Mule købte en forgyldt Kalk og Disk, medens Borgmester Jens Christensen erhvervede sig et Par forgyldte Fade, en Sukkerske, beslagen med Sølv og 3 Knive beslagen med Guld. Fru Mette Sophie Parsberg købte 6 smaa forgyldte Sølvbægre med Laag, der vejede 46 Lod, og Sønnen fik 2 Gafler med Sølvbeslag og en Kniv med Sølvbeslag, en lille Porcelænsskaal samt en Kuffert med Sælskind. Desuden købte han et Kammerklæde med Leopardskind paa, et Maarfoder til en Kjortel og et Losfoder til en Kjortel tilligemed en spansk Paryk. Foruden sit Sølvtoj lod Fru Mette Sophie ogsaa sine Smykker sælge. Det har sikkert gjort hende ondt at skille sig af med et Par Ørenringe med 7 Diamanter i hver. Hendes runde Sølvknapper, 5 Dusin, gik til Sognepræsten i Haarslev, medens en Ring med 7 Diamanter købtes af Landsdommer Brahe. At Jøden Meyer Levin købte en Diamant-

guldknapp kan man forstaa, men hvad vilde Sønnen Hannibal Sehested med „en baldyret Smæk til Snørreliv med Tunger“?

En Del Portrætter blev ligeledes solgt. Der nævnes et Portræt af Christian IV samt et Maleri paa Træ af Greve Valdemar Christian. Desuden af adelige som Oberst Trolle og hans Frue, Mogens Sehested og hans Frue, samt en „gammel holstensk Rantzau og hans Frue“. Landsdommer Brahe gjorde store Indkøb, han købte Malerier i forgyldt Ramme af Kongen og Dronningen af England, af Jomfru Anna Sehested og af Fru Anna Lykke, „der hun var Enke“ og af „Hr. Rantzau, som droned i København“. 4 Portrætter af Christian V og hans Dronning vilde man dog ikke skille sig af med, dem købte Hannibal Sehested tillige med et „nyt stække som sahl. Sehested selv har inventeret og skrevet paa“. Foruden Digtekunsten har Sehested som før nævnt ogsaa givet sig af med Malerkunsten, man finder da ogsaa blandt de øvrige Genstande, der blev solgt, et Malerbrædt og Malerfarver, og blandt Sehesteds Bøger var ogsaa en Bog med 225 Kobberstykker og en „kunstig illuminerbog“. Høreren Niels Jensen købte nogle musikalske Bøger, ogsaa Musikinstrumenterne solgtes, Trompet, „dulcian“, 2 Kornetter, 3 lange Fløjter, en Citar og en Luth samt et „violekammer med foderal“. Alt i alt indbragte Auktionen 684 Rdl. 1 Mk. og 2 Sk.

Paa det Tidspunkt, da Auktionen fandt Sted, den 27. April, havde Fru Mette Sophie Parsberg allerede forladt Rugaard og slaet sig ned i Bogense. Allerede den 5. April omtales hun som „residerende her i byen“.⁹⁶ Den 30. Marts havde hun købt en Gaard i Bogense af Borgmesteren i Middelfart Mathias Bolt og givet 200 Rdl. for den.⁹¹ Gaarden laa „norden op til adelgaden og med søndre side til stranden“. Desuden købte hun af ham nogle Stykker Jord i Bogense Mark, kaldet „Tyrekrogen“ og „Kammerbed“. Hun synes ikke at have haft større Forstand paa Penge end Manden, hendes Forsøg paa at anbringe sine faa Midler dels ved Køb af en Eng dels ved Pant i Ejendomme i Bogense faldt uhel-

dig ud og medførte flere processer, inden hun fik sine Penge redet, og hvad Engen angik, viste det sig, en anden havde Part i den.⁹²

Dette er dog intet imod de Kvaler, som Jens Steen Sehesteds sidste Pengetransaktioner kom til at forvolde hende. Den tidligere omtalte Daniel Busck havde 7. December 1697 laant 400 Rdl. og forpligtet sig til at betale Pengene tilbage med Renter Aaret efter, men da Pengene udeblev, stævnedes Fru Mette Sophie Parsberg ham d. 17. Januar 1699 for Bogense Byting til Betaling af Kapital og Rente 421 Rdl. Pantebrevet gav hende Sikkerhed i Buscks Gaard og Butik „rørende og urørendes Middel“. Paa Bytinget rejste Landsdommer Luxdorph Krav om, at hans Fordring paa Daniel Busck paa 947 Mk. lybsk gik forud. Dommeren dømte Daniel Busck til at betalte begge Beløb.⁹³ 30. Januar 1699 afholdtes en offentlig Auktion i Daniel Buscks Gaard paa Begæring af Raadmand Niels Mule i Odense. Gaarden var vurderet til 450 Rdl., og Mules Fordring var paa 238 Rdl. Fru Mette Sophie Parsbergs Sagfører protesterede mod Auktionen, der var til Skade for Fruen, men da Niels Mule kunde fremlægge Daniel Buscks Pantebrev af 4. August 1697, en Bytingsdom af 18. Januar 1698 og en Indførselsfordring af $16\frac{1}{2}$ 1698, mente Dommeren ikke, Auktionen kunde standses,⁹⁴ og den 3. Februar anmodede de Byfogeden om Udlæg og Indførsel i Daniel Buscks Gaard, saafremt der ingen rede Penge var. Fru Parsberg fik Part i Gaarden for 211 Rdl.⁹⁵ 23. og 24. Marts afholdtes Auktion over en Del af Buscks Løsøre, den indbragte 230 Rdl. Daniel Busck var ikke til Stede og vilde ikke udlevere Nøglerne til sit „Kontor“, der saa blev dirket op af en Kleinsmed, men intet indeholdt.⁹⁶ Af Auktionsbeløbet blev 79 Rdl. udlagt til Fru Mette Sophie Parsberg.⁹⁷ Ialt fik hun saaledes af sit Tilgodehavende 290 Rdl., men der resterede endnu 132 Rdl.⁹⁸

Triste blev Aarene i Bogense, Armoden bankede paa Døren, rede Penge manglede altid, betegnende for Tilstanden i disse Aar er, at Fru Parsberg stævnes for Græspenge 6 Mk. for 2 Køer.

Hertil kom personlige Sorger. Den 17aarige Datter Kirsten blev syg og døde. Hun blev begravet i Bogense Kirke d. 25. April 1703; kort efter førtes hendes Lig, som før meddelt, til Husby Kirke, formodentlig for at hvile ved Siden af Faderens.⁹⁹ Af de øvrige Børn forlod den ældste Søn Hannibal Hjemmet under Opholdet i Bogense, da han i 1701 blev Løjtnant ved Aarhus Stifts nationale Regiment.¹⁰⁰ Efterhaanden blev Familien saa reduceret, at Fru Mette Sophie Parsberg med Glæde tog mod den Hjælp, der tilbødes hende af Slægtningene paa Wedellsborg. Greve Hannibal Sehested foreslog hende at bo paa en af hans Fæstegaarde, og i Foraaret 1705 brød hun op med sin Søster Sidsel Parsberg og sine Børn. Forinden lod hun i April 1705 i sin Gaard afholde Auktion over Gaard og Ejendom.¹⁰¹ Gaarden købtes af Tolderen Christian Pedersen Bøgvad for 315 Rdl., tillige købte han hendes Løkker i Bogense Marker. En Del Løsøre til en værdi af 30—35 Sldl. solgtes ved samme Lejlighed, deriblandt et lille Lommesejervæk, der købtes af Daniel Busck. Kort efter har hun forladt Byen. Den 17. Juni 1705 forspørger Byfogeden Albert Friis Stiftamtmanden, om han maa overtage Fru Mette Sophie Parsbergs Stol i Kirken, da hun „er flyttet fra Byen ud paa Landet“.¹⁰²

Fra og med Foraaret 1705 boede Fru Mette Sophie Parsberg med sin Familie paa en Bondegaard i Fønsøre under Grevskabet Wedellsborg. Aaret efter sin Ankomst hertil blev hun atter nødsaget til at føre Proces med Daniel Busck, af hvem hun ikke kunde faa sine Penge. Hun stævned ham til Betaling af Rente af den i Gaarden staaende Kapital, da hun ingen Husleje havde faaet, samt af de 132 Rdl., han endnu var hende skyldig fra 17. Januar 1699 til 17. Marts 1706, ialt 123 Rdl. + Omkostninger 4 Rdl., for 38 Tdr. Malt restede han endnu 4 Rdl., for Køb paa hendes Auktion i Bogense 7 Rdl., ialt 271 Rdl. + denne Sags Omkostninger c. 9 Rdl.¹⁰³ I det følgende Retsmøde opstillede Daniel Busck en Kontraregning; han erklærede sig dog villig til at afgøre Sagen i Mindelighed ved at betale 158 Rdl.¹⁰⁴ Dette Tilbud afsloges, og Fru

Mette Sophie Parsberg benægtede Rigtigheden af Daniel Buscks Regning. Busck havde i 1702 købt 38 Tdr. Malt af hende for 50 Rdl., for Beløbet havde hun faaet Købmandsvarer, men endnu resterede 4 Rdl. Hans Paastand om den 6. Juli 1702 at have leveret hende et Anker Vin paa Rugaard, afviste hun; hun havde aldrig modtaget et saadant og boede heller ikke dengang paa Rugaard, men i Bogense. Hun indrømmede senere at have faaet Varer af ham for 26 Rdl., saa hun ialt fordrede af ham 253 Rdl. Hans Paastand, om at Frøken Sidsel Parsberg skyldte ham godt 3 Rdl., afviste hun, da det ikke vedkom hende, og Sidsel Parsberg hævdede at have betalt Beløbet straks og desuden laant Daniel Busck 2 Rdl.¹⁰⁵

Men hermed var Fru Parsberg ikke færdig med Daniel Busck. En Efteraarsdag i 1706 stævnedes hun til Wedellsborg Birketing. Den, der stævnedes hende, var Ladefogeden paa Enggaard, det nuværende Gyldensteen, Niels Andersen. Atter var det Fru Parsbergs Letsindighed i Pengesager, der bragte hende i Vanskeligheder. Hvor utroligt det end lyder, havde hun i Maj 1702 kautioneret for Daniel Busck hos Ladefogeden for 233 Rdl., og det var dem, hun nu stævnedes til Betaling af.¹⁰⁶ Der var ikke andet at gøre end at betale, og i Slutningen af Oktober var det lykkedes hende at bringe Pengene tilveje og betale Ladefogeden.¹⁰⁷ Hun har sikkert maattet skrabe Bunden for at skaffe Pengene hertil. I Foraaret 1707 maa hun da ogsaa bortauktionere en Hest, flere Stude og Køer, Landbrugsredskaber, Tintøj og Dyner til en Værdi af 66 Rdl.¹⁰⁸ Selvfølgelig gjorde Fru Parsberg et Forsøg paa at faa sine Penge hos Daniel Busck, men det viste sig snart, at det kunde kun ske ved en ny Proces, der indledtes for Bogense Byting den 23. November 1706.¹⁰⁹ Hun krævede Daniel Busck for 233 Rdl. + Omkostninger, ialt 299 Rdl. Sagen var oplagt, og Busck blev dømt til at betale inden 15 Dage, ellers vilde der ske Udlæg i hans Bo. Han kunde selvfølgelig ikke betale, og der blev derfor gjort Udlæg i hans Løsøre. Fru Parsberg lod det i Slutningen af

Januar 1707 sælge ved offentlig Auktion.¹¹⁰ Det viste sig nu, at en Del af Genstandene ikke opnaaede Bud, der svarede til Vurderingsprisen, og derfor blev kun de Ting solgt, der opnaaede denne Pris. Auktionen indbragte 96 Rdl. Fru Mette Sophie Parsberg skulde selv indkræve Pengene hos Køberne; det kneb imidlertid at faa Pengene inddrevet, og i Maj Maaned stævnedes hun da en Del af Køberne og krævede sine Penge. Blandt dem var ogsaa Daniel Busck, der trods hendes Protest paa Auktionen havde købt for 39 Rdl.¹¹¹ Han erklærede, han vilde gerne betale, naar Fru Parsberg vilde fremlægge hans Obligation og trække Beløbet fra. Den 21. Juni 1707 blev Busck dømt til at betale,¹¹² men trods gentagne Henvendelser til Byfogeden fik hun stadig ingen Penge, og i sin Fortvivlelse henvendte hun sig i April 1709 til Stiftamtmand Pritzbuer med en Klage over Byfogeden, der havde tilladt Daniel Busck at byde paa Auktionen og ikke havde ydet Hjælp, „da som jeg baade er Enke og langt fra Bogense bosiddende, saa indflyer jeg til Stiftbefalingsmanden med dette mit Anliggende“.¹¹³ Stiftamtmanden sendte hendes Klage til Erklæring hos Byfogeden, der den 2. Maj 1709 svarede, at han, efter at Dommen var faldet over Daniel Busck, havde bedt Fru Parsberg, saafremt hun ikke vilde give ham Henstand, sende sin Fuldmægtig til Bogense, for at han kunde overvære Eksekutionsforretningen; der kom imidlertid ingen. Fru Parsberg havde altid vist Godhed mod Daniel Busck, og da hun ikke vilde foraarsage hans fuldstændige Ruin, saa havde hun ladet Tiden gaa. Byfogeden havde gentagne Gange erindret ham om Beløbet, og Daniel Busck havde stadig erklæret, at han gerne vilde betale, men Fru Parsberg havde givet ham længere Henstand. Daniel Busck var i Øjeblikket paa Forretningsrejse i Holsten, men naar han kom hjem, og hvis Fru Parsberg vilde have Pengene uden yderligere Henstand, skulde Byfogeden nok lade Sagen gaa sin Gang.¹¹⁴ 3 Maaneder efter var der intet sket, og Fru Mette Sophie Parsberg skriver da et nyt Brev til Stiftamtmanden og anmoder om en Sættedommer i Sagen, da hun agter at tiltale Byfogeden.¹¹⁵

Det var ikke første Gang, Fru Parsberg søgte Stiftamtmandens Hjælp. Allerede Aaret forinden havde hun søgt ham i en Skattesag. Ved Kopskatligning i Bogense i 1705 var hun sat til 3 Rdl. for sin egen Person og 3 Mk. for en Pige. Hun omtales som en fattig Enke, som ikke vil formaa at give mere. Rentekammeret mente nu, hun burde give mere og anmodede om at faa at vide, hvad Charge hendes salig Mand havde. Byfogeden Albert Friis har givet intet Kendskab til Sehesteds litterære Fortjenester; skønt det knapt er 10 Aar siden, han døde, ved Byfogeden blot, at „denne fattige Frues Mand efter Beretning skal i forrige Tider have været Obrist-løjtnant“, i mange Aar før sin Død skal han ingen Bestilling have haft, det er vist nok, at hun er en fattig hjælpeløs Enke „og været her i Byen i nogen Aars Tid og med stor Besværlighed formedelst hendes Armods Skyld har maattet (været) ved Execution og daglige Fordringer søgt, det hun staar for, hvorover hun begav sig af Byen“. Byfogeden fortæller videre, hvorledes Grev Wedell har forbarmet sig over hende og givet hende Husly i en Bondegaard i Grevskabet. Byfogeden mener ikke, hun kan svare mere og haaber, Rentekammeret vil godkende det.¹¹⁶ Rentekammeret er stadig ikke tilfreds og anmoder Byfogeden om at fremskaffe en Attest fra Stiftamtmanden, hvis det skal tage Skatteansættelsen for gode Varer. Byfogeden lod Beskeden gaa videre til Fru Parsberg, der den 28. Marts 1709 fra sin Bopæl i Fønsøre skrev til Stiftamtmanden. Hun undskylder den Ulejlighed, hun gør, men det er vist, „at min sl. Mand har været Obristlieutenant til Hest, dog i 16 Aar for hans dødelige Afgang ingen Tjeneste haft. Er død for 10 Aar siden og mig med 7 smaa Børn efterladt. Hvor udover de faa Midler, som vi havde haft, er til Livsophold medgaaen“. Hun slutter med at bede Stiftamtmanden om at støtte hende med sin Attest og underskriver sig „sl. Jens Steen Sehesteds Mette Sophie Parsberg“.

Efter 1705 haves kun meget sparsomme Efterretninger om Fru Parsberg. Med Aarene er hun blevet mere og mere ene, Børnene flyver af Reden. Hannibal, den ældste, havde som før meddelt

allerede forladt Hjemmet i 1701; kort efter Overflytningen til Fønsøre blev Malte Kadet ved Fodgarden, og ogsaa Ulrik Frederik valgte som Brødrene og Faderen den militære Løbebane og blev i 1713 Fændrik ved 3. danske geworbne Fodregiment. Alle Brødre deltog saaledes i den store nordiske Krig. Det blev Fru Parsbergs Skæbne ligesom hendes Moders hjemme at afvente Budskabet om Sønnernes Færden paa Europas Slagmarker. Hannibal blev taget til Fange ved Gadebusch og døde i Fangeskab den 25. Maj 1716. Malte deltog i det berømte Slag ved Malplaquet i den spanske Arvefølgekrig, hvori et dansk Korps deltog, og var desuden med ved Mons og Quenoy; ved Krigens Slutning 1720 var baade han og Ulrik Frederik Premierløjtnanter og fortsatte deres Officerskarriere.¹¹⁷ Fru Parsbergs Søster Sidsel Parsberg fortsatte paa Fønsøre sin velsignelsesrige Virksomhed som Gudmoder til Bønderbørnene indtil sin Død. Den 29. November 1720 blev hun begravet i Husby Kirke.¹¹⁸ Ogsaa Døtrene optræder flittigt som Faddere, men kun sjældent lægger Fru Parsberg Navn til. Den yngste Datter Christiane Sophie tog Familien paa Wedellsborg sig af, i Aarene 1715—19 boede hun paa Wedellsborg.¹¹⁹ Sidsel Parsbergs Død i 1720 har været et haardt Slag for Fru Mette Sophie, i mere end en Menneskealder havde hun boet sammen med Søsteren. Hun har sikkert følt Tomheden om sig, tilbage i Hjemmet var sandsynligvis kun Døtrene Cathrine og Sophie, og sidstnævnte blev i den følgende Tid Hofdame hos Dronning Anna Sophie. Det er forstaaeligt, at Fru Parsberg bestemte sig til at bryde op fra Fønsøre. I Begyndelsen af August 1721 sluttede hun en Kontrakt med Grevinde Anna Cathrine Banner, Grev Hannibal Wedells Enke, og hendes Søn Greve Carl Gustaf Wedell; det lød paa, at hun aarlig skulde have 100 Rdl. til Mortensdag af Gaarden, der nu blev lagt ind under Bannerslunds Hovedgaardstakst.¹²⁰

Dermed forsvinder foreløbig ethvert Spor af Fru Mette Sophie Parsberg. Om hendes og Jens Steen Sehesteds Børn skal til Slut meddeles, at Malte Sehested senere ægtede Sophie Amalie Rantzau

til Rodstenseje, og paa denne Gaard døde han i 1754. Broderen Ulrik Frederik opholdt sig ofte paa Rodstenseje, hvor der endnu findes et Portræt af ham, det skal være malet af Frederik la Croix i 1742.¹²¹ Han er den eneste af Slægten, af hvem der findes et Portræt; han avancerede ligesom Malte til Oberstløjtnant og døde 1766. Sophie Sehested boede i 1748 i Fredericia og døde 1763. Den længstlevende af Børnene, Christiane Sophie, blev gift med General-auditør Niels Braband og døde i 1776. Anna Cathrine maa være død, efter at Fru Parsberg havde forladt Fønsøre.¹²²

NOTER

Digteren Jens Steen Sehested.

- 1) N. M. Petersen: Den danske Litteraturs Hist. III, 2. Udg. 1868, p. 448. — 2) Bricka: Dansk Biogr. Leks. — 3) Bøggild-Andersen: Statsomvæltningen 1660, p. 379, Note 1032. — 4) Holstein Rathlou: Deliciarum Manipulus Danicarum, 1914 p. 55. — 5) Bøggild-Andersen: Hannibal Sehested I, p. 145. — 6) Hirsch. — 7) Nyerups Forord til Udg. af Sehesteds „Fyens Berømmelse“ 1784. — 8) Paludan: Fremmed Indflydelse paa den danske Nationallitteratur I, p. 359. — 9) Ejner Thomsen: Barokken i dansk Digtning, 1935 p. 70, 176 ff, 217 f. — 10) Emil Frederiksen: Barokken i dansk Digtning, 1935 p. 128—134, Paludan: Anf. Værk II p. 13. — 11) Billeskov Jansen: Danmarks Digtetekunst I p. 199. — 12) Holstein Rathlou: Anf. Værk, 1914 p. 33, paa Grundlag af et Manuskript Rostgaard 216 4° paa Universitetsbiblioteket i Kbhv., formodentlig Sehesteds eget Bønskrift. Et andet Manuskript findes paa det kgl. Bibliotek Thot 476 8°. Et Brudstykke er tidligere trykt i A. Wolffs Journal, 1822 IV. „Jævnlig søger Slottet“ er udlagt Jens Steen Sehested. — 13) Ifølge Ehrencron-Müller findes to Tryk, et uden Trykkeaar og -sted, et andet, hvorpaa der staar: „findes til Kiøbs“ o. s. v. Fasting anfører to Udgaver 1671 og 1728. Uddrag i „Minerva“ 1794 IV og „Vor Ungdom“ 1882. Se ogsaa Nyerup og Rahbek: Den danske Digtetekunst III p. 280 f. — 14) Hans Werner i Personalhist. T. 11 R. I, 1940 i Artiklen om „Conrad v. Höveln“. — 15) Billeskov Jansen: Anf. Værk I p. 132 og 140. — 16) Ehrencron-Müller, Nyerup og Rahbek: Anf. Værk III p. 288 f. — 17) Thomas Kingo: Saml. Skrift. I 1945 p. 247. — 18) Ehrencron-Müller, Nyerup og Rahbek: Anf. Værk III p. 289. 1947 udsendte De samvirkende Turistforeninger i Fyns Stift en ny Udgave

ved Henning Høirup. — 19) N. M. Petersen: Anf. Værk III 2. Udg. 1868 p. 448. — 20) 1666 holdt Th. Bartholin en medicinsk Lovtale over Mjøden. — 21) „Tvende smucke Morgen-Psalmer“ u. St. 1713, se Ehrencron-Müller. — 22) Skaar: Norsk Salmehistorie II p. 529. — 23) J. J. Høpfner: Udvalgte danske Rim I, C. J. Brandt og L. Helweg: Den danske Salmedigtning I, 1846 p. 316 f. — 24) Det er i sine haandskrevne *Analecta de Hymnopoesis sacris apud Danos*, at Friis giver Sehested dette Skudsmaal; Nyerup og Rahbek: Anf. Værk III p. 290. — 25) Om v. Höveln se Hans Werner i *Personalthist. Tidsskr.* 11 R. I 1940; Torben Krogh: Bag Barokteatrets Kulisser i „Kultur-minder“ 1940—41. — 26) Dansk Adelsaarbog. — 27) Fynbo Landstings Skøde og Pantep. V f. 49. — 28) Georg Christensens Udgave af Povl Pedersen: Don Pedro af Granada, 1937 p. 15. — 29) *Nova Litteraria maris balthici* 1698 p. 63.

Officeren Jens Steen Sebested.

1) Vaupell: Den d.-n. Hærs Hist. I p. 64, Rockstroh: Udvikl. af d. nation. Hær I p. 443, 447. — 2) Vaupell: Anf. Værk I p. 91, Rockstroh: Anf. Værk II p. 73. — 3) Rockstroh: Anf. Værk II p. 70. — 4) Hirsch. — 5) Kgl. Kammerregnsk., udg. af E. Marquard, 1918 p. 77, 97, 106, 117 og 123. — 6) Rockstroh: Anf. Værk II p. 73. — 7) R. A. Krigskollegiet 1675—77, Koncepter til kgl. Eksp. Juli—Decbr. 1675. — 8) Rockstroh: Anf. Værk II p. 140. — 9) R. A. Breve til Griffenfeld. — 10) R. A. Krigskollegiet 1675—77. Koncepter til kgl. Eksp. Jan.—Marts 1676. — 11) R. A. do. April—Juli 1676. — 12) Hirsch; Danmarks Adelsaarbog. — 13) Hirsch. — 14) R. A. Krigskollegiet. Indkomne Breve 1660—78. — 15) do. — 16) Hirsch. — 17) do. — 18) R. A. Rentekammerets Deliberationsprot. Nr. 29, 1660—1708 f, 229 f.

Parsbergerne paa Selleberg.

1) Danmarks Adelsaarbog. — 2) Danske Sl. o. Herregd. Ny Saml. Eskildstrup. — 3) Dansk Adelsaarbog. — 4) Landstingets Skøde- og Panteprot. IV f. 97. — 5) Karen Brahes Bibl. Nr. 844. — 6) Landstingets Skøde- og Panteprot. VI f. 8. — 7) Odensegaards, Rugaards og Assens Amters Matrikler 1664. — 8) Danske Sl. o. Herregd. Gudumlund, Støvringgaard, Vejrupgaard og Selleberg. — 9) Uddrag af Jens Bircherods Dagbog v. Molbech p. 132. — 10) Dansk Adelsaarbog. — 11) Karen Brahes Bibl. Nr. 844; Hemmestrup, nu Himmestrup i Viborg Amt, Middelsom H. Se Sg. — 12) Dansk Adelsaarbog. — 13) Landstingets Skøde- og Panteprot. 1674—76 f. 16. — 14) do. 1676—84 f. 25. — 15) do. 1676—84 f. 30. — 16) do. 1674—76 f. 8. — 17) do. 1676—84 f. 164. — 18) do. 1676—84 f. 90.

Jens Steen Sebested og Parsbergerne.

1) Uddrag af Jens Bircherods Dagbog v. Molbech p. 197. — 2) Odense Skifteprotokol 1674—84 f. 308. — 3) Nyborg. Dokumenter til Skifteprot. Købmd. Rudolf Møllers Bo 1678 f. 61. — 4) Landstingets Sk.- og Panteprot. VII f. 169. — 5) Dansk Adelsaarbog. — 6) Landstingets Skøde- o. Panteprot. f. 201. — 7) do. VII f. 257. — 8) do. VII f. 330. — 9) do. VII f. 169. — 10) R. A. Rentekammerets Deliberationsprot. 1686—88. — 11) Sallinge Herreds Tingbog 22/7 1682. — 12) Dansk Adelsaarbog; Landstingets Skøde- og Panteprot. IX f. 21. — 13) Dansk Adelsaarbog. — 14) Birkende Kirkebog. — 15) Landstingets Skøde- og Panteprot. IX f. 21. — 16) Espe og Birkende Kirkebøger. — 17) Dansk Adelsaarbog. — 18) Landstingets Skøde- og Panteprot. IX f. 21.

Godsejeren Jens Steen Sebested til Selleberg.

1) Velvillig Meddelelse af Godsejer Hvenegaard-Lassen, Selleberg 30/4 1948. — 2) Birkende Kirkebog. — 3) Espe Kirkebog. — 4) Birkende Kirkebog. — 5) do. og Bjærge H.'s Tingbg. 1694—98 f. 135. — 6) Karen Brahes Bibliotek og Victor Madsen i Nordisk Tidsskrift för Bok- och Biblioteksväsen 1919 s. 182. — 7) Espe og Birkende Kirkebøger og Saml. t. Fyns Hist. o. Topografi V s. 320 f. — 8) Poul Pedersen: Don Pedro af Granada ved Georg Christensen 1937 p. III og 16. — 9) Museum 1895 p. 354 f. — 10) Læsning i blandede Æmner IV, 1823, p. 521 ff. — 11) Ehrencron-Müller. — 12) K. Br.'s Bibl. Holger Trolle † 1/5 1686. — 13) Ehrencron-Müller. — 14) Jespersen: Ligprædikenen o. Niels Juel, Kbhv. 1699. — 15) Uddrag af Jens Bircherods Dagbøger v. Molbech p. 285. — 16) Rentekammerets Deliberationsprot. 1660—1708 Nr. 29 f. 229 f. — 17) Karen Brahes Bibl. Mskr. — 18) Vinding-Bjærge-Aasum Herreders Tingbog 1691—94 8/10, 20/10, 10/11 og 17/11 1694. — 19) R. A. Rentekammerets Deliberationsprot. 1660—1708 Nr. 32, f. 68. — 20) Fynbo Landstings Skøde- og Panteprot. IX f. 22. — 21) do. VIII f. 164. — 22) Odensegaards Matrikel 1688. — 23) Fynbo Landstings Skøde- og Panteprot. VII f. 90. — 24) do. IX f. 3. — 25) do. IX f. 137 og VII f. 169. — 26) do. IX f. 277. — 27) do. IX f. 342. — 28) Odense Skifteprotokol 1691—1697 f. 14. — 29) do. f. 334. — 30) Vinding-Bjærge-Aasum Herreders Tingbog 1694—1698 9/5 og 23/5 1696. — 31) R. A. Diverse Breve, Dokumenter vedk. particulære Personer 1679—1848. — 32) do. til Overrentemesteren. — 33) do. — 34) Karen Brahes Bibl. Mskrp.. — 35) R. A. Rentekammerets Deliberationsprot. 1660—1708 Nr. 13 f. 120 ff. — 36) Vinding-Bjærge-Aasum Herreders Tingbog 1687—1691 14/10, 4/11, 11/11 1687. — 37) R. A. Rentekammerets Deliberationspr. 1660—1708 Nr. 29, f. 229 f. — 38) Kgl. Kammerregnskaber udg. af E. Marquard, 1918. — 39) Fynbo Landstings Skøde- og Panteprotokol V f. 257. — 40) Sallinge Herreds Tingbog 18/6 1681. — 41) R. A. Højesterets Dombog 1685 Tome II,

^{3/10} 1685. — ⁴⁶) Landstingets Domsakter 1688—90 f. 213. — ⁴⁷) Sallinge Herreds Tingbog ^{22/7} 1682. — ⁴⁸) R. A. Højesterets Dombog 1685 Tome II, ^{3/10} 1685, Sallinge Herreds Tingbog mangler 1682—85 ligesaa Landstingets Dombog 1683. — ⁴⁹) R. A. Højesterets Dombog Tome 2 Rd. I, f. 316 ff. — ⁵⁰) do. — ⁵¹) do. — ⁵²) Fynbo Landstings Domsakter 1688—90 f. 213 ff. — ⁵³) do. — ⁵⁴) Birkende Kirkebog. — ⁵⁵) Vinding-Bjærge-Aasum Herreders Tingbog 1687—91 ^{30/7} 1688. — ⁵⁶) Birkende Kirkebog. — ⁵⁷) Fynbo Landstings Domsakter 1688—90 f. 213 ff. — ⁵⁸) R. A. Højesterets Dombog 1688 Tome 2 Bd. I, f. 316 f. — ⁵⁹) do. — ⁶⁰) R. A. Højesterets Protokol 1688 Litr. A f. 254. — ⁶¹) Fynbo Landstings Domsakter 1688—90 ^{17/7} 1689. — ⁶²) Vinding-Bjærge-Aasum Herreders Tingbog 1687—91 ^{30/7} 1688. — ⁶³) R. A. Højesterets Dombog Tome 2 Bd. I 1688 f. 316. — ⁶⁴) R. A. Højesterets Protokol 1688 Ltr. A f. 254, Fynbo Landstings Domsakter 1688—90 f. 213 ff. — ⁶⁵) Vinding-Bjærge-Aasum Herreders Tingbog 1687—91 ^{6/5} 1689. — ⁶⁶) do. ^{27/5} 1689. — ⁶⁷) do. ^{3/6} 1689. — ⁶⁸) do. ^{17/6} 1689. — ⁶⁹) Fynbo Landstings Stævningbog ^{1/7} 1689. — ⁷⁰) Fynbo Landstings Skøde- og Panteprot. IX f. 269. — ⁷¹) Vinding-Bjærge-Aasum Herreders Tingbog 1687—91 ^{20/4} 1690, Fynbo Landstings Stævningbog 1687—95. Indkomne Sager ^{13/8} 1690, do. Domsprotokol 1687—1700, ^{13/8} 1690. — ⁷²) Sallinge Herreds gejstlige Justitsprot. 1688 ff. f. 6, Vinding-Bjærge-Aasum Herreders Tingbog 1687—91, ^{14/2} 1691, Fynbo Landstings Stævningbog 1687—95. Indstævnedede Sager ^{26/3} 1691, do. Dombog ^{26/3} og ^{22/4} 1691. — ⁷³) Fynbo Landstings Skøde- og Panteprot. 1694. — ⁷⁴) Fynbo Landstings Skøde- og Panteprot. IX f. 269. — ⁷⁵) Odense-Skovby Herreders Tingbog ^{24/11} og ^{1/12} 1691. Landstingets Stævningbog ^{2/3} 1692 og Domsprotokol ^{2/3} 1692. — ⁷⁶) Bisparkivet Bjærge Herreds Breve 1553—1785 Nr. 30, ^{25/1} 1690. — ⁷⁷) Marslev og Birkende Kirkebøger. — ⁷⁸) Vinding-Bjærge-Aasum Herreders Tingbog 1687—91, ^{8/3} 1690; ^{24/2}, ^{3/3}, ^{10/3}, ^{24/3} og ^{14/4} 1694, ^{3/8} 1695 og ^{20/1} 1694. — ⁷⁹) do. ^{22/9}, ^{6/10} og ^{27/10} 1694. — ⁸⁰) Fynbo Landstings Stævningprot. ^{27/3} 1695, do. Domsprotokol ^{3/4} 1695. — ⁸¹) Birkende Kirkebog. — ⁸²) Fynbo Landstings Skøde- og Panteprot. X f. 328. — ⁸³) do. IX, f. 3, 137 og 277. — ⁸⁴) D. Sl. o. H. Nye Saml. II. — ⁸⁵) Bogense Kirkebog. — ⁸⁶) Fynbo Landstings Sk. o. Panteprot. X f. 425. — ⁸⁷) Fynbo Landstings Stævningbog ^{23/11} 1692 og ^{15/10} 1698. — ⁸⁸) Velvillig Meddelelse fra Museumsinspektør V. Hermansen ^{30/5} 1945. — ⁸⁹) Odense Auktionsprotokol 1685—1698, ^{27/4} 1698. — ⁹⁰) Bogense Tingbog 1695—1701, ^{5/4} 1698. — ⁹¹) Bogense Skøde- og Panteprot. 1696—1704, ^{5/4} 1698. — ⁹²) Bogense Tingbog ^{5/4} 1698, ^{17/1} 1699, ^{11/10} og ^{8/11} 1701, ^{11/7}, ^{25/7}, ^{5/8}, ^{15/8}, ^{22/8}, ^{23/8} og ^{5/9} 1699. — ⁹³) Bogense Tingbog ^{17/1} 1699. — ⁹⁴) Bogense Auktionsprot. 1697—1721 f. 8. — ⁹⁵) Bogense Skøde- og Panteprot. 1696—1704, 1701 ^{18/1}. — ⁹⁶) Bogense Auktionsprot. 1697—1721, ^{23/3} og ^{24/3} 1699. — ⁹⁷) Bogense Skøde- og Panteprot. 1696—1704, 1701 ^{18/1}. — ⁹⁸) Indførsel dat. ^{29/12} 1700, læst Bogense Byting. — ⁹⁹) Brandts Udtog af Bogense Kirkebog. — ¹⁰⁰) Dansk

Adelsaarbog XXVIII. — ¹⁰¹) Bogense Auktionsprot. 1694—1721, ⁶/₄ 1705. — ¹⁰²) Odense Amts Arkiv, Breve fra Bogense 1705—21 ⁴/₁₈₉. — ¹⁰³) Odense Amts Arkiv, Breve fra Bogense 1705—21 ³/₁₅₁, Bogense Tingbog 1695—1701 f. 270, ³⁰/₆ 1706, Bogense Byfogeds Dombog 1701—19 f. 222 ff. — ¹⁰⁴) Bogense Tingbog 1701—10, ²⁰/₄ 1706. — ¹⁰⁵) Odense Amts Arkiv. Breve fra Bogense 1705—21, ¹⁰/₅ 1706. — ¹⁰⁶) Wedellsborg Birks Tingbog 1703—12 f. 134, ¹⁸/₉ 1706. — ¹⁰⁷) Bogense Byfogeds Dombog 1701—18 f. 240, ²³/₁₀ 1706. — ¹⁰⁸) Wedellsborg Auktionsprotokol 1698—1743 f. 26, ²³/₅ 1707. — ¹⁰⁹) Bogense Tingbog 1701—10 f. 292, ²³/₁₁ 1706 og Bogense Byfogeds Dombog 1701—19 f. 238. — ¹¹⁰) Bogense Auktionsprot. 1697—1721 f. 36. — ¹¹¹) Bogense Tingbog 1701—10 f. 312. — ¹¹²) do. f. 316 f. — ¹¹³) Odense Amts Arkiv, Breve fra Bogense By 1705—21, ²/₁₅₁. — ¹¹⁴) do. — ¹¹⁵) do. ¹⁶/₈ 1709. — ¹¹⁶) do. ⁶/₁₅₁, 4. — ¹¹⁷) Dansk Adels Aarvog XXVIII. — ¹¹⁸) Føns Kirkebog. — ¹¹⁹) do. — ¹²⁰) Wedellsborg Tingbog 1719—27 f. 73, ²/₈ 1721. — ¹²¹) H. L. Møller i Aarhus Stifts Aarvog 1915 s. 21. — ¹²²) Dansk Adels Aarvog XXVIII.